LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.". Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published three times weekly. Editorial office: Günzburg/Do. Dominikus-Zimmermann-Str. 2.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 64 (169)
Ceturtdien, 1948. g. 19. aug.
Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Culītis, H. Mindenbergs, A. Šmits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84); spiest: Bgm.-Landmann.-Pl. 7 (t. 92)

Ģen. Klejam nekas nav zināms,

ka ASV un Lielbritanija mainīs savu polītiku Vācijā

KĀPĒC KRIEVI VĒLAS ATCELT RUDENĪ PADOMJU JOSLĀ PAREDZĒTĀS PAŠVALDĪBU VĒLĒŠANAS

Dien no dienas attieksmes Berlīnē sabiedroto un krievu starpā saspīlējas aizvien vairāk. Šobrīd nav nekādu pazīmju, ka padomju iestādes būtu paredzējušas mīkstināt blokādi vai kaut kā citādi atvieglot grūto apgādes problēmu. Vienīgā labvēlīgā pazīme ir tā, ka krievi beidzot atļāvuši iebraukt Berlīnē 600 vācu bij. kaṛa gūstekņiem, kas pacietīgi gaidīja britu joslā. Bet arī šai gadījumā angļu vilcienam vajadzēja apstāties pie zonas robežas, gūstekņi pārgāja kājām demarkācijas līniju un turpināja ceļu tālāk krievu vilcienā. Pēc pirmdienas konferences Frankfurtē ģenerālis Klejs paskaidroja, ka sabiedrotie nav mainījuši savu polītiku Rietumvācijā, kaut arī viņam nav zināms Maskavas sarunu iznākums.

Pēc krievu zenītartilērijas uguņs gaisa koridorā nedēļas sākumā noticis jauns satiksmes noteikumu pārkāpums, kas vienreiz jau radīja traģiskas sekas. Kāda britu pasažieru lidmašīna atradās ceļā uz Hamburgu. Pēkšņi no mākoņu aizsega iznira divi padomju „Jak" tipa iznīcinātāji un sāka pikēt uz angļu lidaparātu. Tikai 30 m attālumā krievi savas mašīnas izlīdzināja un aizlidoja projām. Ievērojot niecīgo attālumu, aviācijas speciālisti domā ka vajadzēja tikai nedaudzas sekundes desmitdaļas, lai notiktu katastrofa.

Pēdējās 24 stundās pārtiku un medikamentus Berlīnei pieveda atkal 646 lidmašīnas. Britu sektora aerodromā Gatovā nolaidās amerikāņu milzu transportlidmašīna „Globemaster" ar 25 t kravas. Tas ir apmēram četrreiz vairāk nekā spēj vest „Skymaster" lidaparāts. Otrdien krievu joslā ap 10 km dziļumā bija spiesta nolaisties viena britu turbolidmašīna, kas nedaudz bojāta. Pēc krievu informācijas ziņām, pilots nav cietis. Angļu okupācijas iestādes ievadījušas sarunas, lai panāktu lidotāja un mašīnas atbrīvošanu. Turbolidmašīna bija stacionēta kādā aerodromā pie Lībekas.

Rietumu sektoru jaunais polīcijas prezidents Dr. Štumms izteicies, ka kārtības dienesta problēmu Berlīnē var uzskatīt par atrisinātu. Paklausot viņa aicinājumam, no agrākās prefektūras pārnākuši gandrīz 80 proc. veco policijas darbinieku.

Frankfurtē pirmdienas vakarā beidzās vairākas svarīgas apspriedes, kurās piedalījās ģenerālis Klejs, ģenerālis Robertsons un vācu zemju ministru prezidenti. Pēc sarunām ar britu militāro gubernātoru Klejs preses pārstāvjiem izteicās, ka panākta vienošanās vairākos svarīgos jautājumos. „Man nav nekas zināms, ka ASV un Lielbritanija mainīs savu polītiku Rietumvācijā" deklarēja amerikāņu militārais gubernātors. „Protams, pagaidām es vēl nekā nezinu par sarunu saturu Maskavā," piebilda ģenerālis Klejs. Tālāk ģenerālis paskaidroja, ka viņš noraidījis trīs vācu polītisko partiju prasību noteikt Berlīnē par maksāšanas līdzekli rietumu marku, jo pilsēta skaitās četru okupācijas varu pārvaldē, kāpēc naudas reformu var izdarīt vienīgi pēc visu vienošanās. Spriests arī par attieksmēm darba

(Beigas 3. lpp.)

Klusēšanas aizkars jau 19 dienas sedz Maskavas sarunas

Jau deviņpadsmit dienu turpinās noslēpumainās sarunas Maskavā. Piekto reizi, pirmdienas vakarā, diplomāti Kremlī uzturējās visilgāk — trīs stundas un 40 minūtes. Amerikāņu vēstnieks Bedels Smiss līdz šim bijis vienīgais, kas žurnālistiem pateicis, ka pagaidām nav panākti nekādi pozitīvi rezultāti. Pēc BBC informācijas, nākamā tikšanās ar Molotovu notiks šodien. Informētas aprindas Londonā izsakās, ka ir cerības šonedēļ sagaidīt kādu izšķiršanos — vienalga, kādu. Kāds amerikāņu ārlietu ministrijas ierēdnis izteicies, ka Savienotās Valstis būtu ar mieru atteikties no saviem plāniem par Rietumvācijas valdības dibināšanu, ja Maskava pilnīgi atceltu Berlīnes blokādi.

Pēc tam, kad informācija par pēdējām sarunām ar Molotovu pienāca Vašingtonā, Londonā un Parīzē, otrdien Anglijas ārlietu ministrijā Londonā amerikāņu vēstnieks Dagless un viņa franču kollēga Masiļji apspriedās ar Bēvina padomnieku Vācijas lietās sēru Strengu.

Britu prese, atskaitot īsu informāciju, vairs neveltī tik lielu uzmanību sarunām Maskavā kā agrāk. „Times" aprobežojas vienīgi ar īsu notici, „Manchester Guardian" atzīst, ka šai nedēļai jābūt izšķirējai. „Daily Telegraph" šim uzskatam pilnīgi pievienojas. BBC

Krievi atstāj ASV

„Daily Mail" speciālkorespondents ziņo no Ņujorkas, ka krievi atstāj ASV tik lielā skaitā, ka jau jādomā par „evakuācijas pavēli no Kremļa". Pēdējos divos mēnešos aizbraucis arvien lielāks skaits augstāku krievu inženieru, techniķu un citu profesiju viriešu un sieviešu. Vairāk nekā 500 krievu ar ģimenēm, kas uzturējušies ASV ilgākus gadus, tagad aizbraukuši. DM

Lielbritanija neatzīst baltiešus par padomju pilsoņiem

Padomju Savienība jau vairākkārt pārmetusi britu okupācijas iestādēm, ka tās kavē padomju pilsoņu repatriāciju. Atbildot uz šiem pārmetumiem, britu valdība paskaidro, ka Padomju Savienības pavalstnieki bez kādiem traucējumiem var atgriezties mājās. Angļu okupācijas joslas DP nometnēs dzīvo gan lielāks skaits latviešu, lietuviešu un igauņu, bet Lielbritanija tos neatzīst par padomju pavalstniekiem, tāpat kā nav atzinusi Baltijas valstu inkorporāciju Padomju Savienībā. BBC

Amerikāņu un franču kopīgi manevri Vācijā

Heidelbergā otrdien notika amerikāņu un franču okupācijas armijas manevri, kuros piedalījās ap 1500 karavīru. Apmācību uzdevumā bija paredzēts Reinas tiltā ieņemšana stiprā pienaidnieka uguni. Manevros piedalījās arī amerikāņu iznīcinātāji. Šis ir pirmais gadījums, kad amerikāņu un franču armija izdara kopīgas apmācības pēc kara. BBC

ASV IEPIRKS STRATĒĢISKAS REZERVES

Nākamā nedēļā Lielbritaniju un Franciju apmeklēs piecu vīru amerikāņu speciālistu komisija, lai vienotos par karam nepieciešamo stratēģisko izejvielu iepirkumiem, kas vajadzīgas Savienoto Valstu armijai. Vašingtonā cer, ka nepieciešamās izejvielas varēs dabūt no Lielbritanijas un Francijas kolonijām. AP

Donava pārvērsta par padomju upi

Višinskis liek maršalam Tito saprast, ka tam būs jāpazūd

Modernajā, gaišajā Belgrades universitātes ēkā tuvojas beigām Donavas kuģniecības konference, no kuras kā simtprocentīga uzvarētāja iziess Padomju Savienība. Tā ir pirmā reize, kad Maskavai starptautiskā forumā bija absolūts balsu vairākums. Ārlietu viceministrs un bijušais valsts prokurors Višinskis šo gadījumu prata arī pilnam izmantot. Noraidīti visi rietumu demokratiju priekšlikumi, papildinājumi un ierosinājumi. Liela daļa no tiem pat netika debatēta, jo pietika vienīgi ar viceministra norādījumu, lai sešas satelītvalstis paklausīgi paceltu rokas un nobalsotu.

Kad līdzšinējā konferences gaitā bija pietiekami pierādījies, ka rietumvalstīm paredzēta vienīgi statistu loma, tās atteicās ieiet redakcijas komisijā, lai formulētu Maskavas priekšlikumus par Donavas kontroles konvenciju. Višinskis par šādu rīcību likās izbrīnījies un nevarēja saprast franču, britu un amerikāņu „nevēlēšanos sadarboties", lai atrisinātu starptautisku problēmu. Līdzšinējo kontroles komisiju, ko nodibināja pēc pirmā pasaules kaṛa, bija pārstāvētā arī Beļģija, Italija un Grieķija. Višinskis priekšlikumā nav minēts neviens vārds par šīm valstīm, kas pazinojušas, ka no savām tiesībām tās nedomā atteikties.

Otrdienas sēdē britu delegācijas vadītājs ierosināja eventuālos strīdus Donavas kuģniecībā nodot izšķiršanai Hāgas šķīrējtiesai, pamatojot šo prasību ar to, ka minētais institūts ir neitrāls. Pēc Padomju Savienības priekšlikuma, Donavas piekrastes valstis pašas dibina speciālu tiesu. „Kāpēc sērs Piks domā," jautāja Višinskis, „ka Hāgas tiesa ir nepārtieiskāka par Donavas? Likums taču ir tikai politikas ierocis." „Tāpēc, ka Hāgā tiesneši ir neatkarīgi," atbildēja sērs Piks. Viņa ierosinājumu, kā jau bija sagaidāms, noraidīja ar 7 balsīm. Kad Savienoto Valstu delegācijas vadītājs Kenons vēlreiz ierosināja garantēt kuģiem brīvu satiksmi Donavā un pieņemt konvenciju tikai pēc tam, kad to ratificēs visas valstis, Višinskis sašutis izsaucās, ka amerikāņi gribot vienkārši sabotēt jauno Donavas konvenciju. Pēc padomju priekšlikuma pietiek, ja par konvenciju izsakās tikai sešas valstis. Komentējot Donavas konferences norisi, kāds ārlietu ministrijas pārstāvis Parīzē izteicās, ka Francija laikam visu šo kompleksu nodos UN.

„Times" raksta, ka rietumu demokratiju priekšlikums par Donavas starptautisku kontroli nekādā gadījumā neapdraud šīs upes satiksmes ārferijas patstāvību. Lielbritanija, Francija un Savienotās Valstis vēlas vienīgi to, lai visām valstīm būtu vienādas kuģošanas tiesības, kamēr Padomju Savienība Donavu grib pakļaut tikai savai hegemonijai.

Visai vienveidu un jau iepriekš paredzēto gaitu Belgrades konferencē padarīja interesantāku un dzīvāku dienvidslāvu rīkotā pieņemšana, kurā Višinskis teica visai pazīmīgu runu. Padomju delegācijas vadītājs bija sasliņis ar influenci un sēdēs nepiedalījās. Bet uz pieņemšanu Višinskis ieradās tieši no slimības gultas, lai pēc tam tajā uz pāris dienām atkal ieguIltos. Tas ir pierāda, ka padomju viceministrs pieņemšanu uzskatīja daudz nozīmīgāku nekā pašu konferenci, par kuras iznākumu viņš jau bija pilnīgi drošs. Pieņemšanā Višinskis deklarēja, ka uz „brīvību ved tikai viens ceļš — platais un lielais Marksa un Ļeņina ceļš". Ka šī teze atgādina pazīstamo teicienu trešajā valstī „Vadoni, pavēli, mēs tev sekosim", par to, protams, padomju delegācijas vadītājs nebēdāja.

Višinskis atgādināja klausītājiem arī Stalina kaṛa laikā deklarēto frāzi, ka Hitlers ir un Hitlers ies, bet vācu tauta paliks. Šīs runas daļu rietumvalstu dalībnieki saprata pilnīgi. Tie ir skaidri draudi maršalam Tito, kas vienā dienā var arī pazust, bet dienvidslāvu tauta paliks. Runas beigās Višinskis patētiski izsaucās, ka vienīgi pareizā ārpolītika ir tikai Padomju Savienībai. BBC diplomātiskais redaktors ironizēdams jautā, kā gan šāds apgalvojums saskan ar kominforma ģenerālsekretāra Ždanova priekš 11 mēnešiem teikto runu, ka katrai komūnistu partijai jāsarga savas nacionālās īpatnības un savas zemes nacionālā neatkarība. Bet kad Tito to gribēja darīt, tad padomju ārpolītika tik „krasi mainījās", ka kādreiz slavinātais maršals kļuva par lielāko ķeceri.

BBC, BB, M

Ukraiņu partizāni Lietuvas pierobežā

KĀ PRETESTĪBAS KUSTĪBA DARBOJAS AIZ DZELZS AIZKARA

„East Europe" ziņo, ka ukraiņu partizāni, kas līdz šim darbojušies Lietuvā, tagad paplašinājuši savu darbību uz Austrumprūsijas apgabaliem, kas iekļauti Padomju Savienībā un Polijā, un kur nometināti uz dzīvi daudzi ukraiņi un baltkrievi. Jūnijā pie Alenšteinas esot notikusi lielākā kauja starp ukraiņu partizāniem un poļu armijas vienībām. Vienlaicīgi ar šīm operācijām notiekot ukraiņu partizāņu darbība Slovakijā.

„Im Ausland" ziņo, ka redakcijā ieradies kāds vācietis, kas tikko atgriezies no austrumiem, kur viņš divus gadus esot cīnījies ukraiņu neatkarības cīnītāju rindās. Pēc kaṛa beigām viņš bijis padomju gūstā, 1946. g. februārī izbēdzis un no pazīstamiem Ļvovā dabūjis viltotus dokumentus, atkal notverts un maijā izbēdzis pa otram lāgam. Tad viņš kļuvis ukraiņu atbrīvošanas armijas UPA jeb benderistu biedrs un kopā ar ukraiņiem cīnījies pret boļševikiem divus gadus.

Vācietis paskaidrojis, ka visumā UPA rindās esot maz cittautiešu, visvairāk no gūsta izbēgušie vācieši. Bez tam viņš esot saticis slovakus un italus. Lielāka daļa ārzemnieku esot dažādi speciālisti, ārsti, inženieri uc.

Stāstītājs pats sākumā bijis par tulku kādam vācu ārstam, kas tāpat kā viņš izbēdzis no padomju gūsta un pievienojies benderistiem. Ārsts tomēr jau drīz pēc tam kādā kaujā kritis.

Vācietis atteicies sniegt tuvākas ziņas par benderistu organizāciju, bet paskaidrojis, ka tā ļoti plaša un aptver visu Ukrainu. Tās priekšgalā atrodoties slepena padome, un visā Ukrainā esot jūtams, ka pavēles un rīkojumi nāk no vienota centra. Dažādos apgabalos darbojas lielākas un mazākas benderistu vienības. Visvairāk tādu esot kalnainos un mežainos apgabalos. Pats stāstītājs piederējis 40 jaunu vīru vienībai, kas bijusi ļoti labi apbruņota, kaut arī ieroču iegūšanas ceļus nevarot atklāt. Benderistu starpā valdot brīvprātīga, bet ļoti stingra disciplīna. Divu gadu cīņās vācietis tikai vienu vienīgu reizi piedzīvojis, ka kāds viņu biedrs dzīvs kritis boļševiku gūstā. Daudzos gadījumos benderisti bezizejas stāvoklī izdarījuši pašnāvību. Vasarās un rudeņos benderisti bieži uzbrukuši NKVD vienībām un „Stribkiem", t. i. apbruņotiem ukraiņu komūnistiem. Uzbrukumos bieži iegūts daudz ieroču. Benderisti uzbrukuši arī kolchoziem un tos nodedzinājuši, bet kolchozu lopus nodevuši vēl brīvi saimniekojošiem zemniekiem. Tas pats darīts arī ar sēklas labību.

Benderisti pavadot mežos ne vien vasaras, bet arī ziemas, un ciemos sperot kāju tikai tumšās naktīs. Sevišķi viņi sargājoties apgrūtināt vai kompromitēt viņiem draudzīgu ciemu iedzīvotājus. Tāpēc arī apgāde esot noorganizēta labi un īsta trūkuma nekad nemanot. Ziemās kauju darbība parasti nenotiekot, jo sniegā paliek skaidras pēdas, bet benderistu slēptuvēs mežos gan notiekot apmācības. Benderistu lielākā priekšrocība pret NKVD vienībām esot tā, ka partizāni ļoti labi pazīst apkārtni, kur darbojas.

Kādreiz, stāstījis vācietis, viņa vienība sagūstījusi desmit komsomolcus. Tie nav nošauti, bet tikai iepērti un pamācīti par marksisma aplamībām.

Benderistu partizānu skaitu vācietis nevarot pateikt. Tais apgabalos, kur viņš darbojies, operējuši vairāki tūkstoši, to starpā arī sievietes. Boļševiki cenšoties apkarot partizānus ne vien ar plašām mežu tīrīšanām, bet arī ar civiliedzīvotāju terrorizēšanu. Nereti no partizānu apgabaliem uz Sibiriju aizvedot uzreiz veselus ciemus. Bet arī tas nespējot ukraiņu cīņas sparu salauzt.

Vācietis sevišķi uzsvēris, ka benderisti darbojoties ne tikai Ukrainā vien, bet skarot arī plašus apgabalus pārējā Padomju Savienībā, Polijā un Čechoslovakijā.

Tito maina kapu pieminekļu uzrakstus

Priekš dažām dienām Tito uzsācis atkal augstu ārpolītisku spēli: viņš licis savam pārstāvim iesniegt Drošības padomei sūdzību, ka amerikāņi un angļi lauzuši Italijas miera līgumu. Abas lielvalstis atbalstot Triestā fašistus un lielkapitālistus un vēloties pilsētu atdot atpakaļ Italijai. Drošības padomes sēdē pret šiem apgalvojumiem asi reaģēja britu delegāts sērs Kedogens. Ja runā par miera līguma nerespektēšanu, tad to darot vienīgi dienvidslavi. Līdzšinējā Triestas pilnīgi pierādot, ka viņš vēloties Triestu pilnīgi anektēt. Pretēji miera līgumam, kurā par maksāšanas līdzekli atzīta vienīgi Italijas lira, Tito izdevis savu naudu — jugoliru. Viņš licis pārdēvēt ne vien ielu nosaukumus, bet nav kautrējies iekalt dienvidslāvu uzrakstus pat kapu pieminekļos. Ja Lielbritanijas un ASV ierosinājumus atdot Triestu Italijai, tad tas darīts tāpēc, ka šī pilsēta ir italiska un nav arī tagad panākta vienošanās par gubernātora iecelšanu.

Komentējot Tito iesniegumu Drošības padomei, britu liberālā laikraksts „Manchester Guardian" izsakās, ka Dienvidslavija izdarījusi lielu muļķību, sākot tik riskantu ārpolītisku spēli tai laikā, kad nav izlīdzināts konflikts ar kominformu. Triestas problēmu var atrisināt vai nu konstruktīvi, vai — nemaz. BBC

Vai Padomju savienība gatavojas iesolot Dienvidslavijā?

Bādenes Bādenes un Štutgartes raidītājs otrdien ziņoja, ka Rumānijā notiek sarkan armijas koncentrācija un kustības. Amerikāņu ziņu aģentūra INS izsaka domu, ka Padomju Savienība gatavojas iesolot Dienvidslavijā, lai gāztu Tito. Rumāņu valdība šo informāciju pagaidām nav ne apstiprinājusi, ne atsaukusi.

„Latvija" tagad iznāk trīs reizes nedēļā -

otrdienās, ceturtdienās un sestdienās un sniedz jaunāko informāciju par latviešu trimdas dzīvi un pasaules notikumiem

Abonēšanas maksa līdzšinējā: kollektīviem abonentiem DM 3.— par ekesemplāru mēnesī; individuāliem abonentiem DM 3.— + DM 0,50 par piesūtīšanu mēnesī; uz ārzemēm DM 3.— + DM 0,80 par piesūtīšanu mēnesī. Pasūtinājumi un naudas pārvedumi adresējami: Günzburg/Do, Marktplatz 25. Tekošs rēķins pastā: Latvian Newspaper, Postscheckamt München N 21695. —

Latvijas apgāds

NOŠAUTS BIJUŠAIS TITO ŠTĀBA PRIEKŠNIEKS

BBC ziņo, ka pagājušās nedēļas beigās dienvidslāvu robežsargi nošāvuši ģenerāli Jovanoviču, kas gribējis aizbēgt uz Rumāniju. Kaṛa laikā ģenerālis bijis Tito štāba priekšnieks. Apcietināts arī kāds majors, kas kopā ar Jovanoviču gribējis slepeni iekļūt Rumānijā. Trešai personai izdevies aizbēgt. Belgradē par ģenerāla Jovanoviča nošaušanu pagaidām nav publicēts nekāds paskaidrojums. BBC

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 64 (169) 1948. g. 19. augustā
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

Kas ir tie, kas vadīs DP ieceļošanu ASV

Kā jau ziņots, DP ieceļošanas likumā paredzētajā trīs vīru komisijā, kas vadīs ieceļošanu, par priekšsēdi iecelts Ugo Karusi, bet par locekļiem O. Konnors un Rosenfilds. Karusi agrāk bija ASV imigrācijas komisārs un 11 mēnešus ir strādājis ārlietu ministrijā, kārtodams bēgļu jautājumus. Pēdējos 3 mēnešus viņš pavadīja Eiropā, studēdams bēgļu problēmas. O. Konnors ir Catholic Velfare Conference darbinieks un tam 15 gadu prakse palīdzības organizācijās. Pēc LCK informācijas nozares ziņām, viņš ir labvēlīgs baltiešu ieceļošanai Savienotajās Valstīs, neatkarīgi no baltiešu konfesionālās piederības un uztur ciešus sakarus ar Latvian Relief Inc. Ņujorkā. — Trešais komisijas loceklis Rosenfilds ir 37 g. vecs un pašreiz darbojas Ženevā kā ASV delegāts UN saimniecības un sociālā padomē.

Kaut gan ASV kongress noraidījis prezidenta Trumena pieprasījumu grozīt jau pieņemto DP ielaišanas likumu, tomēr vērojumi amerikāņu presē liecina, ka aprindas, kas ar pieņemto likumu nav apmierinātas, nebūt nedomā palikt mierā un cer, ka panāks likuma grozījumus nākotnē, ap gada maiņu vai nāk. gada sākumā, kad sanāks jauna kongresa sesija. Gan jāpiebilst, ka republikāniem kongresā ir vairākums, kas ārkārtējā sesijā Trumena pieprasījumu pat nepielaida debatēs plēnārsēdē, bet noraidīja to jau apakškomisijā.

Tā kā likumā paredzētā trīs vīru komisija iecelta un tai uzdots izstrādāt arī DP ieceļošanas administratīvos noteikumus, un tā kā kongress ieceļošanai piešķīris arī 2 milj. dolāru lielu kredītu, tad nav šaubu, ka DP imigrācija uz Ameriku pēc jaunā likuma sāksies visdrīzākā laikā. Un tad nu jāsaka, ka vislielākos grūtumus emigrācijā nāksies pārvarēt latviešu un igauņu bēgļiem, kaut gan ārēji bauda šķietamas priekšrocības. Pēc pārbaudēm Eiropā, kas noteiks prospektīvo emigrantu „eligibility", latviešu emigrantiem būs jāatrod atbalsts ASV vai nu pie organizācijām, vai pie atsevišķām personām, kas viņiem un iepriekš, pirms ierašanās, apsola dzīvokli un darbu, kas ir neatvairāms priekšnoteikums bēgļu emigrācijai. Amerikas latviešu starpā atradīsies maz tādu, kas šādu atbalstu varēs sniegt. Tādēļ visas cerības jāliek uz lielajām Amerikas baznīcu un labdarības organizācijām. Šādā virzienā tad arī sākusi darboties Amerikas latviešu centrālā palīdzības organizācija „Latvian Relief Inc.".

LCK i. b.

NO NAMSAIMNIEKA LĪDZ SĒTNIEKAM

VĪRI SIRMĀM GALVĀM ESLINGENAS TAUTSKOLĀ

No sētnieka par miljonāru. Amerikā tā parasti saka, varot kļūt katrs, kam laime un prasme, tur pārskoloties nevajagot! Bet no miljonāra par sētnieku gan jāpārskolojas un to dara tikai DP. Tā dažam labam iznāks īsti amerikāniska vizītkarte: Rīgas miljonārs, Eslingenā diplomēts sētnieks, teiksim, Džons Pukuleja.

Īstus sētnieku diplomus ar parakstiem un zīmogiem Eslingenā saņēmuši 34 tautieši. Visi viņi gan nav bijuši miljonāri, bet vai nu Latvijas nodokļu inspektoru archīvi uz ASV būs aizsūtīti. Pārskolojušies ir agronomi, juristi, tautsaimnieki, ķīmiķi, skolotāji, namsaimnieki, ar vārdu sakot, ļaudis, kuŗus agrāk no rītiem sētnieki sveicināja pirmie. Mācību laikā gan notikusi kursu nosaukuma maiņa: sētnieku kursi zinātniski klasificēti un pārbaudījumi notiek trīs pakāpēs: vispirms centrālās apkures kurināšanas teorijā un praksē, tad būs pārbaudījumi namu remontu amatnieka grada iegūšanai un beidzot varēs saņemt namu techniskā pārrauga titulu. Bet kursu nosaukums nav svarīgs. Šī pārskološanās ir tiešām vērtīga un laikam arī vienīgā Vācijā. Kursi rīkoti galvenām kārtām gados vecākiem, kam emigrējot būs grūti atrast darbu un strādāt savā agrākā nozarē. Un šķiet, ka izredzes kursus beigušajiem ir vislabākās. Nupat saņemta vēstule no ASV, ka pazīstamais sporta darbinieks R. Dekšenieks, kas Eslingenā paguva pārskoloties vairākos amatos, Ņujorkā dabūjis labi atalgotu vietu un brīvu 3 istabu dzīvokli nevis par sporta trenētāju, daiļamatnieku vai galdnieku, bet gan par sētnieku!

Pārskološanās turpinājās visu ziemu. Apmācību vadītāja inž. O. Detmaņa pašaizliedzīgo darbu kursanti novērtējuši ar čaklumu un cenšanos neizlaist nevienu teorijas un praktisko darbu stundu. Un kas viss nav jāzina labi sagatavotam „techniskam sētniekam"! Par visdažādāko sistēmu centrālās apkures iekārtām nemaz nav ko runāt. Ziemā kurināti pat Eslingenas vācu pieldestādes un inženieru skolas tvaika katli, braukts praktizēties uz Štutgarti, strādāts pašu un vācu darbnīcās, iepazīta kanālizācija un ūdensvadi, skārda, šīfera un kārniņu jumtu labošana. Jaunie sētnieki Amerikā teiks „okē" pat tad, ja debesskrāpī starp 25 un 26 stāvu apstāsies lifts vai miljonāra virtuvē sabojāsies ledus skapis.

Pēc tik plašas programmas eksāmenos, kaut arī pagaidām tikai apkures jautājumos, vīri sirmajām galvām rātni sēdēja tautskolas mazajos skolas solos, steigā vēl šķirstīja piezīmes un jutās kā senās dienās zēnu gados.

H. M.

Latviešu virsnieki Sibirijas taigā

PĒC 7 GADIEM SAŅEMTA VĒSTULE NO IZSŪTĪTĀ VĪRA — LIELĀKĀ DAĻA AIZVESTO MIRUŠI — ELZAS ĶEZBERES DZEJOLIS AIZ POLĀRĀ LOKA

Katru reizi, kad cauri dzelzs aizkaram mūs sasniedz trūcīgas ziņas par piederīgo likteni, sirds sāpēs nodreb un pašu, ikdienas rūpes šķiet sīkas un nenozīmīgas to ciešanu priekšā, kuŗām padota latvju tautas lielākā daļa. Nesen kāda tautiete Vācijā saņēmusi vēstuli no Sibirijas. Viņas vīru, Latvijas armijas virsnieku, komūnisti 1941. g. 12. jūnijā aizveda no armijas vasaras nometnes Litenē. Virsnieka vārdu un pašreizējo atrašanās vietu Sibirijā aiz saprotamiem iemesliem nevaram minēt.

Jau turpceļā virsnieks no vagona izmetis vairākas zīmītes un pēdējā tāda veida zīmīte saņemta no Indras. Tajā bijis rakstīts, ka 400 virsnieki no Litenes nometnes ešalonā aizrestotos un stingri apsargātos preču vagonos tiek vesti nezināmā virzienā. Tagad, pēc 7 gadiem atkal pienākusi virsnieka pašrocīgi rakstīta vēstule.

„Man visu laiku bija cieša pārliecība un nojauta, ka vīrs dzīvs," — saka virsnieka kundze. „Kad radās iespēja sūtīt vēstules uz Latviju, aizsūtīju vēstuli vīra vecākiem un māsai. Lūdzu, lai pasveicina savu dēlu, jo klusībā cerēju, ka Latvijā palikušajiem varbūt izdosies nodibināt vēstuļu apmaiņu ar aizvestajiem. Variet iedomāties prieku, ar kādu lasīju vīra 1948. g. 15. februārī Sibirijas taigā rakstīto vēstuli. Tā dod jaunu spēku dzīvot un ticēt."

Vīra māsa no Latvijas raksta: „Šodien saņēmu no tālās ledus zemes sveicienus arī Tev. Tikai tagad viņš saņēmis mūsu sūtītās ziņas par Tevi. Kā viņam iet, to tu sapratīsi. Garīgās mokas ir briesmīgākas par fiziskajām. To mēs labi izjūtam arī te. Viņš raksta daudz, bet daudzas vēstules nepienāk. Uzrakstu Tev arī viņa adresi, bet vai Tu arī drīksti rakstīt, to nezinām. Baidos, bet varbūt jau var. Viņš raksta, ka vienīgi manas vēstules viņu glābjot no ārprāta. Tad tavējās jau daudz labāk to spētu. Soda beigas ir laikam 1949. g.

Mēs dzīvojam un daudz strādājam ar vienīgo cerību sirdī, ka reiz tomēr pienāks brīdis, kad būsim atkal visi kopā."

Vēstulei pievienotas aizvestā virsnieka Sibirijā rakstītās rindas:

„Austrīte, Austrīte, mana dārgā! Kur tu esi, kā dzīvo, ko dari? Es, kā redzi, esmu vēl dzīvs, stiprs un vesels. Pārciests gan šos gados ir bezgala daudz. Atrodos visu laiku tālos ziemeļos, aiz ziemeļu polārā loka. Daudzi, kuŗiem sirdis bija par vājām un sāpes pāri mēram, vairs nav pie mums. Arī Bolšaitis, Lācis, Otaņķis vairs nav. Dziļie sniegi un mūžīgais sasalums auklē viņus. Es esmu starp tiem nedaudzajiem laimīgajiem, kas izturējuši visus trūkumus un grūtumus. Tagad man iet labi, nekādus fiziskus grūtumus vairs nejūtu, pie visa esmu pieradis un aklimatizējies. Strādāju par mechaniskās darbnīcas priekšnieku. Esmu paēdis un apģērbies. Daudz man palīdz māšuks un vecāki. Lūdzu par mani nebēdā, bet neaizmirsti mani. Es Tevi neesmu aizmirsis. Brienu pa mūžīgo nakti un saucu Austrīte, Austrīte . . ."

Vēstulei otrā pusē norakstīts Elzas Ķezberes 1943. g. 11. II sacerēts dzejolis „Tavā gaismā".

„Lai kur tu esi, manas domas visas
Ap Tevi vien kā spožums vērpjas maigs
Daudz saullēktu un daudzu dienu dzisas
Jau izšķiŗ mūs, bet neizbāl tas zaigs,
Ko mīlestība sirdī iedegusi."

Kā E. Ķezberes dzejolis, kas rakstīts viņas vīra, arī uz Sibiriju aizvesta virsnieka, piemiņai, nokļuvis tālajā ziemeļu taigā, nav zināms. Vēstules beigās izteikts lūgums rakstīt vecākiem un pielikt vēstuli arī viņam. „Gaidu, ļoti gaidu, kaut Tavu rokrakstu atkal redzētu . . ."

H. M.

Vai DP izvietos Centrālāfrikā

Dānijas latviešu laikraksts „Informācijas Biļetens" 11. augusta numurā ziņo, ka IRO ievadījusi sarunas, lai iegūtu lielāku apgabalu Kenijā, Centrālāfrikā. Tur paredzēts izvietot Eiropas DP. Apgabals atrodas augstienē un klimats eiropiešiem esot panesams.

Godprātīgs darbs — labi panākumi

Latvian Relief, Inc., kas darbojas ASV, ir viena no iespaidīgākajām latviešu organizācijām emigrācijā. Tās pēdējā darbības gada pārskatā redzams, ka mūsu aizokeana tautieši veic izcilu darbu, izpelnoties amerikāņu sabiedrības atzinību un atbalstu. Organizācijai ir sakari ar vairākiem senātoriem, kas atbalsta DP stāvokļa iespējami labāko izkārtošanu. Latvian Relief, Inc. atrodas pastāvīgā sadarbībā arī ar amerikāņu imigrācijas un labdarības organizācijām, tāpat ar ASV igauņiem un lietuviešiem.

Tikko aizvadītais darbības gads bijis panākumiem bagātākais par visiem iepriekšējiem. Šajā gadā uz Eiropu nosūtīts ap 400 saiņu par 16.000 dolariem. Latvian Relief Inc. galvenais darbs pēdējā laikā veltīts Eiropas trūcīgo tautiešu atbalstīšanai un labvēlīgu apstākļu radīšanai latviešu ieceļošanai ASV.

Latviešu studenti brīvdienās vāc Bonnas drupas

Laikā, kad Baltijas universitātē Pinebergā sākās jauns darba posms, Bonas Fridricha universitātes latviešu studenti aiziet vasaras brīvdienās. Tās gan šoreiz atbrīvo tikai no lekcijām, bet ne no tālākā darba spraustā mērķa sasniegšani. Sevišķi daudz arī brīvlaikā jāstrādā nākamajiem doktorandiem un valsts eksāmenu kandidātiem. Jāskaita ilgi krātās vācu markas, lai iznāktu ceļam līdz Raceburgas bibliotēkai, jo vienīgi tur visā Vācijas angļu joslā ir ziņas par Latvijas saimniecisko dzīvi, un tieši šos tematus mūsu studenti mīl apstrādāt savos doktora un diploma darbos. Bonā ir atkal trīs jauni latviešu doktori: inženierzinībās Bruno Skulte, tieslietās Elmārs Dauge un agronomijā Onufrijs Rancāns.

Zobārstniecībā valsts eksāmenu kandidāte ir Ingrīda Renerte. Viņa ar savām kollēgām Laimu Mieriņu un Eiženiju Kļučniku saārstējušas zobus visiem Bonas latviešu studentiem. Komiltoņiem labs vārds par padomiem jāsaka arī nākamajiem ārstiem — Videvudam Rozentālam, Aivertam Vecozolam, Valerijam Kļučnikam un Georgam Lielbriedim.

Vasaras brīvdienās īsta atpūta nav nevienam mūsu studentam. Lai iegūtu līdzekļus studiju turpināšanai, jāvāc Bonas drupas vai arī jāstrādā apkārtējās lauksaimniecībās. Tikai ar grūtu darbu, kas turpinās vasaru un ziemu, top jauni akadēmiski izglītoti latvieši.

—is

Arī Polijā tas pats

Čechoslovakijā nesen komūnisti, tāpat kā Latvjā 1940. g., deklarēja, ka čechu tauta neesot piemērota kolchoziem. Bet no Austrumvācijas nāk ziņas par motoru-traktoru staciju iekārtošanu un sociālistiskām sacensībām. Turpretim notikumi Polijā pagājuši jau soli tālāk. „The Christian Science Monitor" ziņo no Varšavas, ka turienes komūnistu partijas centrālā komiteja uzsākusi lauksaimniecības kooperātīvu ierīkošanas akciju, jo ar to „aizsargāšot nabadzīgo zemnieku ekspluatāciju". Iestāšanās lauksaimniecības kooperātīvos notiekot uz brīvprātības principa".

Arī Latvijā kolchozu priekštecis bija lauksaimniecības kooperātīvs un artelis, un arī Latvijā, tiklab iestāšanās artelī, kā visa pārējā boļševizācija, notika „uz brīvprātības pamatiem".

I. R.

No Dānijas uz Argentīnu

Uz Argentīnu aizbraucis Dānijas latviešu arodskolas direktors J. Alksnis, bet uz Braziliju Dānijas YMCAs centrālās valdes priekšsēdis P. Megnis. Tie latvieši Dānijā, kas izceļo uz Argentīnu un kam ir piederīgie Vācijā ar iebraukšanas vīzām Argentīnā, var saviem piederīgiem pieprasīt iebraukšanu Dānijā. Dāņu sociālā ministrija apsolījusi lūgumus atbalstīt.

Kopenhagenā likvidēts Padomju Savienības repatriācijas punkts. Kopš 1945. g. maija repatriējušies ap 120 latviešu (6 proc.), no tiem lielā puse kopīgā grupā jau drīz pēc kapitulācijas.

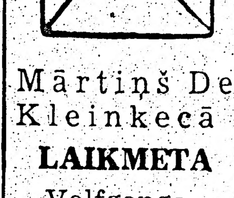

VĒSTULES REDAKCIJAI

Mārtiņš Derums, Kleinkecā

LAIKMETA DOKUMENTĒŠANA

Volfgangs Dārziņš „Latvijas" 6. augusta n-rā brīdina no mākslas brīvības ierobežošanas un tās pakļaušanas „laikmeta dokumentācijas" prasījumiem." Mākslinieki padomju valstībā, runājot V. Dārziņa vārdiem, „jau 20 gadu nekā cita nedara, kā vienīgi dokumentē savu laikmetu".

Ka tas tiešām tā, to rāda mūzikas, tēlotāju mākslu, teātra un baleta mākslas darbu uzskaitījums Pravdā, kam piešķirtas 25.000—100.000 rubļu lielās Staļina prēmijas par 1947. g. Prēmiju saņēmēju vārdi ārpus Padomju Savienības tikpat kā nepazīstami, bet darbu nosaukumi ļoti raksturīgi: „Staļina kantāte" un „Himna pasaules demokratiskai jaunatnei"; gleznas — „Ļeņins proklamē varas pārņemšanu padomju rokās", „Staļins runā oktobra revolūcijas 24. gada dienā" un „Gorkijs lasa priekšā Staļinam, Molotovam un Vorošilovam savu pasaku". Godalgotās skulptūrās rādīta Kremļa hierarchija un populāru padomju generāļu galvas. „Pravda" pie visa tā paskaidro, ka godalgotajos darbos „padomju mākslinieki izceļot svarīgākās tagadnes problēmas".

PIRMAIS ATVAĻINĀJUMS AUSTRĀLIJĀ

ĶENGURU UN TRUŠU MEDĪBAS. — KAD VIENS DZEŖ SULAS, BET OTRS VISKIJU. — SĀKAS PAVASARIS. — DZĪVES UN DARBA IESPĒJAS

Vēstule Latvijai no Austrālijas

Ierados Austrālijā ar otro transportu un tagad pagājuši jau gandrīz 6 mēneši, kopš dzīvoju un strādāju Pimbā, pelnot fiziskā darbā līdz 12 mārciņām nedēļā. Pirktspēju ziņā 1 mārciņa pielīdzināma 4 dolariem.

Visumā man šķiet, ka latviešiem īstā zeme gan būtu Kanāda vai Zviedrija, jo, cik esmu dzirdējis, tur pastāv zināmi alkohola ierobežojumi. Šeit daudzi mūsējie dzīvo vienos „mākoņos". Kādā ķieģeļu fabrikā strādā divi latvieši un abi mitinās kopējā dzīvoklī. Viens savas slāpes remdina ar lieliskām augļu sulām, bet otrs ar viskiju un džinu. Pirmajam tagad ir divritenis, divi uzvalki, divi mēteļi, trīs pāŗi kurpju, daudz citu mantu un bez tam žūksnītis mārciņu bankā. Otrajam — tās pašas Vācijas DP drēbes un vienmēr patapināta tramvaja nauda! Tā jau ir: džins maksā 1 mārciņu pudelē, bet augļu sula 6 pensi . . .

Tāpēc tad nu iznāk, ka mēs austrāliešu acīs bijām labā cieņā, bet tagad dažu cilvēku dēļ, šie ieskati sāk arī mainīties, jo slikto piemēru jau vajaga daudz mazāk nekā labo. Paši austrālieši dzeŗ ļoti maz un gandrīz tikai alu. Sešos mēnešos neesmu redzējis nevienu iereibušu austrālieti, jo iedzeršanu parasti viņi rīko mājās, bez nevajadzīga trokšņa. Ar mūsu puišiem atkal pilnīgi otrādi un dažkārt tie tiešām burtiski, jāsaka, „izgāžas".

Nupat biju desmit dienu atvaļinājumā. Izbraucu Pimbu, Adelaidi, Montkamberu, Melnburnu, Bonegilu, Kanberu, Sidneju un atpakaļ. Starpība starp dzelzceļa 1. klases biļeti un lidmašīnu ir tik niecīga, ka izvēlējos lidošanu ļoti ērtajās šejienes satiksmes lidmašīnās. Dzīvoju labākajās viesnīcās, ēdu to, kas garšo vislabāk, un apciemoju visus draugus. Šis lieliskais prieks, ieskaitot vienu šampanieša un vienu Malajas vīnu vakaru, man izmaksāja 85 mārciņas. Sajūta, kad apteksne lidmašīnā jau gandrīz no acīm nolasa katru vēlēšanos, ir burvīga. „Neparedzēti" izdotās 85 mārciņas atgūšu 2 mēnešu darbā.

Strādājam 40 stundas nedēļā. Sestdienas un svētdienas ir brīvas. Es dzīvoju tuksnesī un garlaicība liela. Atpūtas dienās medījam trušus un ķengurus, spēlējam volejbolu un rakstām vēstules. Pa laikam mūs iepriecina kāda latviešu avīze, kas Vācijā iznākusi jau pirms mēneša. Pasts un satiksme darbojas lieliski un lēti. Draugu vēstules no Vācijas, kas sūtītas ar gaisa pastu, mani sasniedz 15 dienās.

Pašreiz ziema iet uz beigām. Vēl pirms mēneša te bija ļoti aukstas naktis. Teltī dzīvojot apklājāmies 6 segām. Dienas tagad tādas kā Latvijā, kad bija vēsākais laiks vasarā. Šejienes vasaras mēnešos ļoti atspirdzinoši ir vakari un naktis. Dienā gan jau tagad ļoti karsts, pat līdz 50° C. Klimats tomēr sauss, kāpēc karstumu sevišķi neizjūtam. Pilnīgi tādi paši laika apstākļi kā Latvijā ir Tasmanijas salā. Indīgi un bīstami dienvidu dzīvnieki mūs te nebaida. Tropiskajos ziemeļos, ap Darvīnu, gan mīt kā krokodiļi, tā arī pitoni, bet lai tos redzētu dabā, jārīko ekskursijas, ko var atļauties tikai bagātnieki.

Austrālijā dzīvo vēl arī bušmeņu ciltis. Civilizētākie no viņiem, tāpat kā nēģeri ASV, te strādā pilsētās un laukos. Izskatās viņi neierasti — uz priekšu izbīdītām pierēm un zodiem, bet apģērbušies kā īsti džentlmeņi. Viņu mežonīgie brāļi mitinās ziemeļos un nepieejamās vietās zemes vidienā. Vispār domāju, ka klimats un paražas latviešiem nevar būt šķērslis braukšanai uz Austrāliju.

Pēc darba līguma nostrādātajiem 2 gadiem mums būs brīvi ceļi visā Austrālijā. Tad viss atkarāsies no paša spējām un prasmes, bet tagad daudz ko izšķiŗ arī laime. Tāpat kā daudz citu tautiešu, ar šejienes dzīvi esmu apmierināts. Protams, arī šeit gadās dzirdēt par sliktiem darba un dzīves apstākļiem vai zemu algu, bet no pieredzējumiem varu sacīt, ka ar personīgo iniciātīvu šie apstākļi uzlabojami. Strādnieku intereses aizstāv arodbiedrības, kuŗām liels svars pie valdības, nemaz nerunājot par privātiem uzņēmumiem. Mūsu attieksmes ar priekšniekiem un šejienes strādniekiem ir tieši proporcionālas ar pašu uzvešanos vai labām un sliktām īpašībām. Vērtējumā par darbu jāsaka, ka latviešiem tas šķiet gauss. Darbu var dabūt bez kādām grūtībām, bet ar dažādu atalgojumu.

Sieviešu trūkums arī nav tik liels kā „izreklamēts". Statistika gan rāda vīriešu pārsvaru. Pret sievietēm jāuzvedas sevišķi pieklājīgi. Viņas te ne vien cienī, bet gandrīz lutina. Sievietēm vilcienos ir atsevišķi vagoni un kupejas, lai ceļojumos tās neviens netraucētu.

Atbraucu šurp ar vājām priekšzināšanām angļu valodā, bet tagad jau varu sarunāties it labi. Lielākās bēdas mums visiem par to, ka kavējas ģimeņu pārvešana, kaut gan šo lietu te vienmēr propagandējam. Visi kādreizējie „tituli" tagad jāaizmirst, un dzīve uz augšu jāsāk no jauna. Nākotni veido tikai darba prasme, griba un uzvešanās. Tie te svešumā ir vienīgā ķīla panākumiem.

Eri. Sa.

Nometņu dzīve

ŠLEZVIGAS-HOLŠTEINAS apgabalā pārkārtojumi gaidāmi ģimnazijās un tautskolās. Iespējams, ka skolotāju štatu noteiks pēc audzēkņu skaita, un mazajām ģimnazijām darba turpināšana kļūs problēmatiska. Skolu darbam vadlīnijas drīzumā noteiks IRO galvenā mītne Lemgo, izšķiŗot arī ģimnaziju koncentrēšanas vietas.

VIRCBURGAS Centrālās nometnes komitejā ievēlēti J. Bormanis, J. Jurjāns, J. Auseklis, E. Lazdiņa un E. Antons.

17. AUGUSTĀ Timendorfas jūrmalā sākās angļu joslas latviešu skautu nometne, kas A. Raiskuma vadībā turpināsies līdz 31. augustam. 24. aug. nometnē notiks lielais ugunskurs, kad ap 1000 mūsu skautu un gaidu viesi būs arī citu tautību skauti un gaidas.

GĒSTACHTĀ par Špakenbergas latviešu nometnes komandantu iecelts LNP loceklis inž. Teodors Silkalns.

LIKVIDĒTA Altgarges nometne. Iemītnieki pārvietoti uz Dēdelsdorfu un Bodenteichu. Lībekā likvidētās Marli nometnes komandants V. Bechs iecelts par Valderzē nometnes komandanta palīgu.

BAVĀRIJAS apgabalā likvidētas Pegnicas un Laufas latviešu nometnes.

LATVIEŠU darba nometņu štābs Heidelbergā norāda, ka jaunus darba vīrus tuvākā laikā nepieņems, atskaitot angļu valodas skolotājus, kas vajadzīgi.

Padomju konsuls mēģina pataisīt Kosenkinu par traku

Blakus Berlīnei un sarunām Maskavā pēdējās dienās amerikāņu uzmanības degpunktā izvirzījies gadījums ar padomju ķīmijas skolotāju Kosenkinu. Kad padomju oficiālajām iestādēm neizdevās uzspiest atklātībai savu domāšanas veidu, krievu ģenerālkonsuls Ņujorkā tagad mainījis taktiku: uz ātru roku sasauktajā preses konferencē viņš deklarējis, ka Kosenkina gribējusi izdarīt pašnāvību. Viņas garīgais līdzsvars pēdējās dienās nav bijis visai stabils. Vainīgi esot baltgvardistu bandīti, kas Kosenkinu turējuši gūstā, kā arī amerikāņu laikrakstu un radiofonu propaganda.

Amerikas balss konstatē, ka konsula paskaidrojumi ir ļoti pretrunīgi: vēl priekš pāris dienām viņš apgalvojis, ka noticis vienkāršs nelaimes gadījums, kas tagad pārvērties par pašnāvību. Pēc iepriekšējas informācijas, Kosenkina istabā atradusies viena pati un klausījusies radio, bet nu tā bijusi divu citu dāmu sabiedrībā un skatījusies pa logu. Ārā uz ielas drūzmējies liels ļaužu pūlis, kas padomju skolotāju tik ļoti uztraucis, ka tā metusies ārā pa logu. Bet pēc Ņujorkas policijas informācijas, iela bijusi pilnīgi tukša, jo drošības iestādes pat laikrakstu un foto reportieriem nav ļāvušas atrasties konsulāta ēkas priekšā. Pēc amerikāņu domām, Kosenkinas lēciens nosaucams par lēcienu brīvībā un nevis uzskatāms par prāta aptumšošanās soli.

Grāfiene Tolstoja preses pārstāvjiem paskaidrojusi, ka viņa nožēlojot padomju konsulu Lomakinu, kas esot tādās sprukās, ka nezinot, ko sacīt un ko apgalvot. BBC jautā, kāpēc gan Kosenkina pēkšņi kļuvusi par tik svarīgu personu Padomju Savienībai. Neesot ticams, ka viņai būtu kāda slepena informācija, kas varētu kaitēt Maskavai. Izskaidrojums meklējams vienkārši komūnisma dogmātismā, kas iedveš Maskavai patoloģiskas bailes, kaut tikai kāds padomju pilsonis nepaliktu ārzemēs. Citādi Padomju Savienība ļautu doties pie saviem vīriem arī tām krievu sievām, ko apprecējuši britu karavīri.

Pēc pēdējām ziņām Kosenkinas veselības stāvoklis vēl vienmēr ir bez jūtamām pārmaiņām. Otrdienas vakarā padomju skolotājas lietu apspriedis Savienoto Valstu ģenerālprokurors. Ārlietu ministrijas preses sekretārs paskaidrojis, ka ministrija gaida tuvāku informāciju par Kosenkinas gadījumu no Ņujorkas policijas iestādēm, lai pēc tam atbildētu uz Padomju Savienības vēstnieka Poņuškina protesta notu. INS ziņo, ka padomju ģenerālkonsuls Lomakins izbraucis uz Maskavu, no kurienes vairs neatgriezīsies.

Kāda gados jauna Padomju Savienības pavalstniece atteikusies atgriezties mājās arī no Zviedrijas. Stokholmā viņa iebraukusi 1944. gadā. Kad jaunā krieviete nepaklausījusi vairākkārtīgiem padomju diplomātu aicinājumiem ierasties sūtniecībā Stokholmā, Zviedrijas ārlietu ministrijai iesniegta nota, kurā lūgts nogādāt viņu uz turieni ar policijas palīdzību. Šī prasība tomēr noraidīta. Jaunā sieviete zviedru policijai paskaidrojusi, ka viņu piespiedīs ar varu atgriezties Padomju Savienībā, tiklīdz tā spers kāju pār padomju sūtniecības slieksni.

BBC, AB, M

IZBĒDZIS 16. ČECHU ĢENERĀLIS

BBC ziņo, ka amerikāņu okupācijas joslā ieradies ģenerālis Kudlačeks. Viņš ir pēc skaita jau sešpadsmitais ģenerālis, kas izbēdzis no Čechoslovakijas pēc apvērsuma februārī. Ģenerālis Kudlačeks kara laikā komandēja kādu čechu vienību, kas bija padota britu virspavēlniecībai.

Prāgā kādā sanāksmē draudīgu runu zemniekiem teica Čechoslovakijas ministru prezidents Zapotockis. Valdība esot „devusi" zemi tāpēc, lai zemnieki kārtīgi strādātu un pildītu uzliktās nodevas. Arī no fabriku strādniekiem valdība prasot nopietnu darbu. Šogad paredzēts paaugstināt pārtikas devas, bet tās varēs saņemt tikai tie, kas apzinīgi veiks savus pienākumus.

BBC

Klejam nekas nav zināms

(Turpinājums no 1. lpp.)

devēju un ņēmēju starpā. Par šo jautājumu, pēc ģenerāļa Kleja domām, varēs izšķirties jaunā Vācijas satversmes sapulce, vai attiecīgo likumu pieņems zemju landtāgi vai federātīvā valdība. Līdz turpmākam viņš un ģenerālis Robertsons izņēmušies Krupa fabriku pārvaldi.

Maskavas prese, saprotams, visu vainu Berlīnes saspīlējumā piedēvē rietumu sabiedrotiem „Komsomoļskaja Pravda" raksta, ka rietumu joslas kļuvušas par īstu spekulantu paradīzi. Vienīgi padomju okupācijas iestāžu enerģiskās rīcības dēļ tiem nav izdevies ielauzties austrumu joslā. Citi laikraksti nodarbojas ar to vai politisko pašu kritiku, kas nedanco pēc krievu stabules, daži atkal ziņo par sabiedroto pārkāpumiem gaisa koridorā. Bet par pašu Berlīnes blokādi krievu prese klusē.

Tikai 7. augustā „Literaturnaja Pravda" publicējusi rakstu, kā Berline ir „spilgts cinisma piemērs tam, kā sabiedrotie pārkāpj Potsdamas nolīgumu". Britu un amerikāņu lidmašīnas rūcot gan dienu un nakti, bet tās vairāk aizvedot projām, nekā atvedot.

Otra interesanta problēma krievu politikā ir cieša apņemšanās atcelt rudenī paredzētās pašvaldību vēlēšanas. Par galveno iegānstu tiek uzdots lielais trūkums, jo jaunnodibinātā zemnieku un liberālā partija nevarot tik ātri sagatavoties. Patiesība slēpjas pavisam citā apstāklī: krievi ļoti labi zina, cik nepopulāra un ienīsta palikusi SED partija. Tāpēc dabīgi, ka ļoti daudzi vēlētāji drīzāk nodos savas balsis par CDU vai LDP nekā paliks uzticīgi sociālistiskajai vienības partijai. Bet tas nevienā ziņā neder padomju politikai, ko būtu grūti noslēpt atklātībai. Tāpēc padomju iestādes nolēmušas atcelt vēlēšanas, liekot savas vēlmes izteikt zemnieku un liberālai partijai.

UP ziņo, ka svarīgākās amerikāņu militārās pārvaldes (OMGUS) nodaļas paredzēts pārcelt no Berlīnes uz Nirnbergu, kur iekārto dienesta telpas arī ģenerālim Klejam. Berlīnē tādā gadījumā paliktu vienīgi [illegible] nodaļa.

BBC, St, M

ARĪ UNGĀRIJĀ TAISĀS DIBINĀT VIENĪBAS FRONTI

No Budapeštas ziņo, ka arī Ungārijā paredzēts dibināt vienības fronti. Komūnisti jau ievadījuši sarunas ar sīkzemniekiem un sociāldemokratiem par apvienošanos, kas gan vēl nav tuvāk nokārtota. Vienības frontē būs pārstāvēta arī arodbiedrības.

BB

ASV IZSTRĀDĀ DRASTISKU PRETSPIEGOŠANAS LIKUMU

„New York Herald Tribune" ziņo, ka ASV valdība pašlaik izstrādā drastisku likumu spiegošanas apkarošanai, kas paredz smagus sodus par visāda veida valstij kaitīgu ziņu izplatīšanu vai noslēpumu izpaušanu un atļauj spiegošanas apkarošanas iestādēm noklausīties privātas telefona sarunas. Laikraksts piebilst, ka vēl pastāvot dažas domstarpības, bet visumā valdība esot pārliecinājusies, ka tagadējie ASV likumi pret spiegošanu nav pietiekami laikmeta prasībām.

NYHT

Angļu joslas baltiešu transporta vienībās 80 proc. latviešu

Rīkojums par dzīvokļa un uztura naudas atvilkšanu daudzas ģimenes angļu joslā atstājis bez naudas. Arī citkārt tik uzmanīgā vācu darba pārvalde it kā aizmirsusi, ka Lībekā tik daudz bezdarbnieku mājo Mēzenes, Valderzē un Artilērijas nometnēs. Darba pārvalde nevienam nestrādājošam vairs neatgādina, ka to gaida ar lidlaukā, bet dažiem pat divas reizes piesūtīti uzaicinājumu nokārtot dzīvokļa un uztura nodevas.

Tāpēc arī saprotams saviļņojums lībekiešos, kas radās pēc baltiešu transporta vienību organizēšanas. 1200 baltiešu DP tagad ir izpalīgi britu armijā. Solīts, ka baltiešu transporta grupas nepiedalās kādai citu tautību grupai un arī tiešā vadība komplektēsies tikai no pašiem baltiešiem. Vienībās var vecuma robežu, bet uzņem visus darba spējīgos vīrus.

Izdarot reģistrāciju, atrunāja tikai gados pavisam vecos cilvēkus un invalidus, kam gaidāmais darbs varētu būt par grūtu. Mazliet lielāks skaits izsijājās veselības pārbaudē. Sevišķi daudz noraidīja acenu trūkuma dēļ. Lielākā daļa jauno transporta vīru ir latvieši, apmēram 80%. Lībekā transporta vienībās reģistrējušies daudzi aktīvisti, gandrīz visi izcilākie sportisti, sabiedriskie darbinieki un, ja vajadzīgs, arī dažādu arodu strādnieki. Ja tālākā emigrācija būs ievirzīta, pēc tam tās kļuvušas vēl retākas.

Sp.

Par daudz labi, lai būtu ticami

ZIŅA, KAS JĀUZŅEM AR LIELU REZERVI

Poļu DP laikraksts „Kronika", atsaucoties uz Poļu kara bēgļu apvienības orgānā „Wiadomości Prasowe" 13. jūlijā publicēto informāciju, 15. aug. ziņo, ka starp franču valdību un IRO notiek sarunas par DP nometņu pārcelšanu uz Franciju. Nometņu ierīkošanas un DP pārvietošanas izdevumus uzņemtos Francija. Pārvietotās personas, atrodoties franču teritorijā, varētu uz vietas parakstīt darba līgumus. Franču iniciātīva tādā kārtā palīdzētu atrisināt svarīgo ģimeņu izvietošanas problēmu. IRO pārstāvība Francijā piešķirtu DP individuālus aizdevumus 50.000 franku apmērā, lai varētu ierīkot darbnīcas. Par aizdevumiem būtu jāgalvo atbildīgām personām vai iestādēm un tie jāatmaksā jau pēc četriem mēnešiem. Vislabprātāk IRO piešķirtu aizdevumus nelielām uzņēmēju grupām, kas darbnīcas ierīkotu pēc pašu iniciātīvas un ar saviem līdzekļiem. Atbildīgu žirantu sameklēšana Francijā esot ļoti grūta.

Šo informāciju „Kronika" ievietojusi divu sleju garā raksta „Izvietošanas problēmas" beigās un kā garāmejot.

Informācija par DP nometņu pārvietošanu uz Franciju pirmo reiz laikrakstos parādījās šopavasar. Par to runāts arī kādā LCP sesijā. Uz Parīzi toreiz izbrauca pat īpaša lietuviešu delegācija, lai jautājumu noskaidrotu tur. Bet kad tā atgriezās, izrādījās, ka — franču iestādes par šādu pārvietošanu nekā nezina. Arī nule publicētā informācija par DP nometņu pārvietošanu uz Franciju jāuzņem ar lielu rezervi. „Kronika" to iespiedusi kā mazsvarīgu sava raksta beigās un pie tam informācija ņemta no vairāk nekā mēnesi veca laikraksta, lai gan pa šo laiku ziņa nekur citur nav apstiprinājusies.

DAŽOS VĀRDOS

Istanbulā ieradies ASV aviācijas ministrs Saimingtons un aviācijas virspavēlnieks ģen. Vandenbergs. Abiem amerikāņu militāristiem paredzētas apspriedes ar turku vadītājiem valstsvīriem un armijas pārstāvjiem.

Tīrīšanu pieteikusi arī itaļu komūnistu partijas centrālā komiteja, lai atsvabinātos no „nodevējiem", diversantiem un spiegiem.

Demonstrācijas Parīzē otrdien rīkoja divu lidmašīnu fabriku strādnieki, protestējot pret paredzamo štatu samazināšanu, ko nodomājis Reino.

Televīzijas raidījumus paredzējis atjaunot Hamburgas radiofons, iepriekš izdarot attiecīgus izmēģinājumus.

Jaunu metalla naudu ar Franko attēlu izdos Spānijā. Tai būs uzraksts „Francisko Franko, vadonis no Dieva žēlastības".

Divus austriešus — vecāku vīru un kādu jaunu meiteni, svētdien ar varu pārveduši pāri robežai dienvidslavi. Viņi ienākuši Austrijas territorijā un sākuši šaut uz austriešiem, vienu smagi ievainojot.

Tabakas ievedumu samazināšanu pieteikusi britu valdība. Pie cigarešu tirgotavām Londonā redzamas garas pircēju rindas. Tabakas cenas melnajā tirgū cēlušās par 50 proc.

Vienu miljonu cūku apvienotajā joslā ievedīs nākamajā gadā. Par cūkām maksās ar Maršala plānā atvēlētajiem līdzekļiem.

Vienīgi pastkartes var rakstīt uz Čechoslovakiju no Vācijas, paziņojis čechu pasta pārvaldes priekšnieks Prāgā.

Par 20.000 vācu bēgļu pārvietošanu no Dānijas uz austrumu joslu vienoties ar padomju iestādēm mēģinās dāņu ārlietu ministrs Rasmusens, kas ieradies Berlīnē.

Katrs astotais vācietis ir cietis pagājušā pasaules karā, izteicies ievainoto savienības priekšsēdis Rošs. Pēc pirmā pasaules kara cietis bija tikai katrs devinpadsmitais vācietis.

Paplašinātas franču valdības pilnvaras

Francijas nacionālsapulce ar 358 pret 202 balsīm otrdien pieņēma Reino saimniecisko programmu arī otrā lasījumā. Pirmajā lasījumā tautas pārstāvji nevēlējās akceptēt finanču ministra prasību, lai viņam būtu tiesības [illegible] nodokļus bez parlamenta [illegible]. Šo pantu atjaunoja republikas padome un tagad to akceptējusi arī nacionālsapulce. Franču prese norāda, ka šī ir viena no visnozīmīgākajām jaunās valdības uzvarām, kas dod tai tiesības izdarīt svarīgas saimnieciskas reformas bez parlamenta ziņas.

Visneizdevīgākā vasara kopš daudz gadiem apdraud Eiropas ražas

Neizdevīgākā vasara, kādu Rietumeiropa piedzīvojusi kopš daudz gadiem, apdraud ražas, kas vasaras sākumā solījās būt sevišķi labas. Bez tam draud bankrots arī viesnīcniekiem un citiem, kas dzīvo no tūristiem. Anglijā pirmo divu augusta nedēļu lietus nodarījis lauksaimniekiem zaudējumus par vairāk nekā 20 milj. mārciņu sterliņu. Paredz, ka Anglijas ražas šogad būs par 10—25 proc. mazākas nekā domāts vasaras sākumā. Vēl ļaunāks stāvoklis Beļģijā, kur laukus postījis ne vien lietus, bet arī nepieredzēti niknas viesuļvētras. Rēķinās ar pus ražas zaudēšanu. Apdraudēti arī kartupeļi. Francijas Alpos uzsnidzis tik daudz sniega, ka gani pirmoreiz kopš 20 gadiem bijuši spiesti nodzīt lopus līdzenumā jau augustā. Zibens kādā vietā ar vienu spērienu iznīcinājis 350 galvu lielu ganāmpulku. Holandē viesuļvētras nopostījušas 25 proc. no ābolu, bumbieru un plūmju ražas.

DM

Eslingenas oberbirģermeistars apmeklē latviešus

Jaunievēlētais Eslingenas oberbirģermeistars Dr. Dīters Rozers otrdien ieradās Eslingenas latviešu kolonijas pārvaldē un sarunā ar administrātoru J. Aperānu izteica pārliecību, ka vācieši ar latviešiem varētu labi saprasties, un tie latvieši, kas neemigrēs, iedzīvosies Vācijā. Dr. Rozers nodomājis izstrādāt ierosinājumu jauktai komisijai, kurā ieietu latviešu, vācu un IRO pārstāvji. Šī komisija apspriestu visus tos jautājumus, kas varētu vācu un latviešu starpā izraisīt nesaprašanos.

Jautāts, vai tie latvieši, kas līdz šim Eslingenā dzīvo privāti, izstājoties no IRO aprūpes, varēs palikt savās līdzšinējās telpās un saņemt vācu pārtikas kartītes, Dr. Rozers atbildēja, ka jautājuma izkārtošana piekrītot dzīvokļu pārvaldei un bēgļu komisāram, bet pēc viņa domām principiālu iebildumu nevarot būt. Šķiroties Dr. Rozers izteica vēlēšanos turpmāk apmeklēt latviešu mākslas sarīkojumus.

Kā zināms, vēlēšanu cīņu laikā Dr. Rozera partijas un paša Dr. Rozera nostāja pret latviešiem nesolīja nākotnē labas sadarbības iespējas. Patīkami tādēļ ir tagad no paša oberbirģermeistara puses dzirdēt ierosinošus sadarbības un saprašanās priekšlikumus. Eslingenas latviešu kolonijas vadība aizvien ir respektējusi tās tautas uzskatus un īpatnības, kuras vidū esam spiesti dzīvot, un labas saprašanās garā grib arī visus jautājumus kārtot turpmāk.

M.

TRACIS PLŪMJU DĒĻ

Lielāks tracis ortdien izcēlies Eslingenas gada tirgū. Namamātes saniknojās, ka zemnieki par pus kilo plūmju prasīja 45 feniņus. Vispirms viņas mēģināja pievākt augļu grozus bez samaksas. Kad tas neizdevās, notika grūstīšanās, bija dzirdami arī skarbi vārdi. Lai novērstu nekārtības, policija zemniekiem aizliedza plūmes pārdot.

BRITU JOSLĀ PAZUDUSI ŽIDU NOMETNE

Die Abendzeitung ziņo, ka britu joslā pazudusi kāda internēšanas nometne, pie Oldenburgas, kurā bija nometināti 4000 židu. Tie ir bijušie „Exodus" pasažieri, kas pagājušā gadā nesekmīgi mēģināja iekļūt Palestīnā. Naktī uz 11. augustu židi sasaiņojuši savas mantas un kopš tā laika pazuduši.

AFP ziņo, ka 500 no pazudušajiem židiem ieradušies Marseļas ostā, lai dotos uz Palestīnu.

Cīņas Gramosa kalnājā cer nobeigt 10 dienās

Pēdējās dienā grieķu valdības karaspēks guvis jaunus panākumus cīņās ar nemierniekiem. No Atēnām oficiāli ziņo, ka ieņemtas septiņas svarīgas augstienes Gramosa kalnājā, no kurām iespējams kontrolēt gandrīz visu Albānijas pierobežu. Markosa vienībām atlikusi tikai šaura sprauga, pa kuru varētu atkāpties. Nemiernieku rokās palikušas vairs vienīgi 15 sādžas. Priekš ofensīvas sākšanās viņi pārvaldīja vairāk nekā 100 apdzīvotu vietu. Ieņemta arī Markosa galvenā mītne, pats ģenerālis paguvis izbēgt. Ministru prezidents Sofuliss paziņojis, ka tuvākajās 10 dienās Gramosa kalnājā nobeigs arī tīrīšanas operācijas. BBC pārstāvis no Atēnām ziņo, ka valdības karaspēka panākumi ir respektējami, bet līdz šim tomēr nav konstatēts, ka nemiernieki masveidīgi padotos gūstā.

BBC

DP TOMĒR NEVARĒS BRĪVI CEĻOT

No Bāden Bādenes ziņo, ka franču militārais gubernātors izdevis rīkojumu par brīvu ceļošanu pāri okupācijas joslas robežām. Rīkojums stājas spēkā 20. augustā. Vilcienu pasažieriem uz priekšu vairs nevajadzēs nekādas atļaujas, lai iebrauktu apvienotajā joslā. Uz pārvietotām personām un bēgļiem šis rīkojums tomēr neattiecas.

BB

Kas būs mūsu trimdas meistari vieglatlētikā?

21. un 22. augustā Nirnbergā risināsies latviešu trimdas meistarsacīkstes vieglatlētikā. Sākums 21. aug. pl. 15. H. Berga saržā redzams viens no latviešu izcilākajiem vieglatlētiem Vācijā — šķēpa metējs R. Circenis. Sacīkstēs Hamburgā, startējot kopā ar vāciešiem, Circenis nesen meta šķēpu 63,68 m, pārspējot visus savus vācu pretiniekus.

DP meistarsacīkstēs vieglatlētikā 28. un 29. aug. Nirnbergā programma papildināta ar 200 m un 800 m skrēj. vīr. un 100 m skrējienu sievietēm. Sacīkšu sākums abās dienās pl. 14.

DP meistarsacīkstēs galda tenisā sievietēm svētdien Augsburgā uzvarēja lietuvietes, bet 2. v. ieguva ukrainietes. Mūsu sportistes nestartēja, kaut vienību it viegli varēja komplektēt no Augsburgas un vistuvākās apkārtnes spēlētājām.

DP meistarsacīkstēs futbolā izcilas sekmes gūst lietuvieši. Viņi uzvarēja igauņus 2—0 un svētdien Augsburgā pieveica dienvidslavus 6:2, kaut pēdējā spēlē sākumā 2:0 vadību guva zaudētāji. Ik sacīkstē bija ap 1000 skatītāju.

Sporta darbinieks Roberts Plūme, kas dzīvo Austrijā, saņēmis sev un ģimenei iebraukšanas atļauju Čīlē.

Uz Franciju 11. aug. no Buchachas aizbrauca izlases basketbolists L. Lušārs ar dzīvesbiedri.

Londonas olimpisko spēļu bilance un atskaņas

14. olimpiskajās spēlēs Londonā noraudzījās 1 miljons cilvēku. Visu sacensību kopvērtējumā 1. vietā ierindojās ASV ar 480 p.; 2. Zviedrija 268; 3. Francija 172; 4. Anglija 164; 5. Italija 151; 6. Ungārija 138; 7. Dānija 117; 8. Holande 107; 9. Somija 80,5; 10. Šveice 73,5; 11. Austrālija 73; 12. Turcija 64; 13. Norvēģija. Amerikāņi izcīnīja 38 zelta, 27 sudraba un 20 bronzas medaļas.

— „Angļi 1948. g. no olimpisko spēļu programmas izmeta rokas bumbu, bet mēs 1952. g. Helsinkos svītrosim lauka hokeju, jo to Somijā neviens nespēlē," paskaidroja somu pārstāvis Londonā.

— Fanija Blankere-Koena ar vīru un saviem 2 bērniem ielūgta viesoties Austrālijā. Ceļa izdevumus sola segt kāds australiešu uzņēmums.

— Vācijas meistarsacīkstēs vieglatlētikā, kas notika 14. un 15. aug. Nirnbergā, Volfa-Blanka meta šķēpu 45,49 m, kas ir 12 cm tālāk par austrietes Baumaņa rezultātu, kad tā olimpiskajās spēlēs izcīnīja zelta medaļu. Vīriešu sacensībās Štorchs meta vesera 55,20 m, bet jaunais meistars Vils šķēpu tikai 60,45 m.

— Londonā ar bērnu triekas mirusi Čechoslovakijas olimpiskās vingrotāju vienības dalībniece Eliška Misakova.

— „Ja mans [illegible] Pops izcīnīs zelta medaļu, es [illegible] peldbaseinā," Londonā teica [illegible], ungāru olimpiskais treneris [illegible] Pops tiešām kļuva olimpisko spēļu uzvarētājs svarā. Treneris turēja vārdu: skatītājiem priecājoties, viņš ielēca ūdenī. „Ja jau treneris, tad es [illegible]," teica Popa sekundants Gerlis Vala un tāpat ar visām drēbēm nozuda ūdenī.

— Igaunis Heino Lips, kam tagad jāreprezentē Padomju Savienība, desmitcīņā sasniedza 7584 p., ko amerikānis B. Matiss nespēja Londonas olimpiskajās spēlēs un kopš 1936. g. nav realizējis neviens cits atlēts pasaulē. Lipa rezultāti atsevišķās disciplīnās: lodē 16,04; 100 m 11,3; tāllēkā 6,40; augstl. 1,70; 400 m 51,7; 110 m barjērsk. 15,4; diskā 40,78; kārtslēkā 3,40; šķēpā 59,07 un 1500 m 4:39,4.

— Zelta medaļu svara celšanā vieglā svarā izcīnīja ēģiptietis Ibrahims Sams. Viņš sasniedza vienādu rezultātu ar 2. v. ieguvēju, bet Sama uzvaru izšķīra abu sportistu miesas svars. Viņš bija 25 gr vieglāks.

— Zviedru artilērijas kapteinis Grūts St. Moricā ieguva bronzas uzvaras medaļu ziemas piecciņā, bet Londonā zelta goda zīmi modernajā piecciņā.

— ASV smagā svara pasaules meistars un rekordists svara celšanā nēģeris Džons Deviss kādā Londonas restorānā ar vienu kāju viegli pacēla galdu, uz kura sēdēja 2 vīri un ilgi šo „nastu" turēja gaisā. Kādu citu reizi Deviss pacēla auto.

— Olimpiskajā maratona skrējienā 4. v. ieguva dienvidafrikānis Kolemens. Pirms ieskrējiens stadionā viņš vēl paspēja uzdarīties [illegible] mutē mākslīgos zobus un izlaida cauri [illegible] suku.

VIETROVA PISTOLES STOBRA GALĀ

BIJ. SABIEDRISKO LIETU MINISTRA ALFREDA BĒRZIŅA ATMIŅAS PAR LATVIJAS BOĻŠEVIZĀCIJU „POSTA GADI"

*

Pēc tam, kad komūnisti pārņēmuši varu Latvijā, 1940. g. jūnija beigās ministrs Alfreds Bērziņš atrod slepenu patvēruma vietu kādās lauku mājās. Pēc dažu dienu nodzīvošanas, naktī mājas iemītniekus satrauc nikna suņu riešana. Vai ieradušies vajātāji?

*

IX

Pēc dažu minūšu sasprindzinātas gaidīšanas logā iesitās smiltis, kāds tās svieda rūtī — tā bija norunātā zīme, ka no Rīgas ieradies man uzticams cilvēks ar kādu ziņu. Ziņnesis bija atvedis vēsti, ka Rīgas dzīvoklī pēc manis taujājis Blaus un licis pateikt, ka mani vēloties sastapt Višinska tuvākais pavēļu pildītājs Vietrovs. Blaus licis arī pateikt, ka no apcietināšanas neesot jābaidās. Man personīgi un arī maniem agrākiem kollēgām šī saruna varot būt ļoti svarīga.

Par satikšanās vietu bija noteikta Jelgavas šoseja 10. kilometrā no Rīgas, pie Ozolnieku pārbrauktuves. Vieta tur bija izraudzīta tālab, ka Vietrovs ar Blauu tajā dienā plkst. 11 vakarā no Jelgavas atgriezās uz Rīgu.

Izšķiros riskēt. Man pakaļ atsūtītās mašīnas bojājumu dēļ nokavējos par apmēram 20 minūtēm un Vietrovu noteiktajā vietā vairs nesastapu. Varbūt liktena mājiens? Tomēr braucu tālāk uz Rīgu, cerēdams no Blaua uzzināt ko tuvāk. Pēc ilgākas pūlēšanās Blauu pa telefonu arī izdevās sameklēt. Viņš neko tuvāk neizteicās, tikai atkārtoja, ka no apcietināšanas neesot jābaidās, jo tā neviens apcietināts neesot. Sazvanījies ar Vietrovu, Blaus man paziņoja, ka satikšanās ar Vietrovu nolikta piektdien, plkst. 2 pēcpusdienā, Blaua dzīvoklī, Blaumaņa ielā 9.

Šoreiz biju laikā klāt. Pēc apmēram 15 minūtēm ieradās arī Vietrovs. Blaus tūdaļ atstāja istabu, pamezdams mani ar Vietrovu divatā. Vietrovs bija pati laipnība, pat nepatīkami laipns, lai sagaidītu ko labu. Godinot mani par ministra kungu, viņš apvaicājās par labklāšanos, veselību un nākotnes nodomiem.

„Sakiet, lūdzu, ko īsti jūs no manis vēlaties?" es jautāju. Vietrovs apskatījās apkārt istabai un teica, ka te neesot laba vieta sarunām.

„Vai jūs nevarētu atnākt pie manis vakarā? Plkst. 10 Smilšu ielā, dzīvoklī pretim Finanču ministrijai? Es jūs tur sagaidīšu," — Vietrovs piebilda.

Iet, vai neiet? Pēc mazas svārstīšanās izšķiros tomēr iet: ja jau esmu Rīgā un viņiem ir nolūks mani apcietināt, tad man nav tikpat kā nekādu izredžu no Rīgas izkļūt. Pulksten 10 biju pie Vietrova minētā nama.

Lejā pie durvīm Vietrovs jau mani gaidīja. Atkal ļoti laipns un uzmanīgs. Uzveda ar liftu augšā, ja nemaldos, 3. stāvā. Uz dzīvokļa durvīm bija misiņa plāksne ar uzrakstu „Jemeljanovs". Liekas, tas bija padomju telegrafa aģentūras „TASS" pārstāvja dzīvoklis. „TASS" vīra uzvārds arī bija Jemeljanovs.

Telpa, kurā mani ieveda, spriežot pēc iekārtas, bija ēdamistaba. Vidū ozolkoka galds, pārklāts ar krietni netīru, bārkstainu galdautu. Pie galda 4 krēsli, pie vienas sienas veca, vienkārša ozola bufete. Šis Vietrova konspiratīvais dzīvoklis, vismaz zīmējoties uz telpu, tiešām bija proletārisks. Uz galda atradās 2 pudeles sarkanvīna un amerikāņu cigaretes.

Kad bijām atsēdušies pie galda, Vietrovs piedāvāja glāzi vīna. Es atteicos.

„Es jau zinu, ka jūs alkoholu nelietojat," teica Vietrovs, „bet sarkanvīns jau nav alkohols."

Pielējis abas glāzes, vienu viņš pietuvina man. Sarunādamies, es savukārt glāzes pārmainīju. Vietrovs to pamanīja un arī saprata. Nozīmīgi pasmaidīdams, viņš paņēma pārmainīto glāzi un, ne vārda neteicis, izdzēra. No piedāvātām cigaretēm man jau bija vieglāk atteikties. Par visu šis nenozīmīgās sarunas laiku blakus istabā kāds pastaigājās smagiem soļiem, reizi pa reizei arī ieklepodamies, lai es zinātu, ka neesam divi vien.

Pēc tāda ievada Vietrovs pārgāja pie temata.

„Kāds Latvijai bija slepens līgums ar Vāciju, kas bija vērsts pret Padomju Savienību?" viņš prasīja.

Pavisam mierīgi atbildēju, ka tāda līguma nezinu un ieteicu šajā jautājumā griezties pie ārlietu ministra Muntera, kas varēs dot pavisam sīku atbildi.

„Nē, atbildi mēs tomēr gribam saņemt no jums, nevis no Muntera. Jūs bijāt Ulmaņa labā roka un zināt visu, kas ticis plānots un darīts valdībā," Vietrovs neatlaidās.

Atkārtoti norādīju, ka par slepeniem līgumiem nedz ar Vāciju, nedz ar citu kādu valsti nekā nezinu, jo tādu nav. Salīdzinājumu, ka mani ieskata par prezidenta labo roku, pieņemu par pagodinājumu, bet patiesības labā man jāsaka, ka katrs resora vadītājs savā ziņā bija prezidentam tāda pat labā roka, kā es. Tālab Vietrova kungs veltīgi pūlas no manis kaut ko uzzināt, kas neattiecas tieši uz manu resoru.

Vietrovs palika pie sava un korrektā, bet ļoti uzstājīgā veidā prasīja atzīt, ka tomēr kāds slepens līgums Latvijai bijis.

Tā mēs nostīvējāmies gandrīz 2 stundas. Ceturksni pirms 12 Vietrovs mani atlaida, ieteikdams līdz svētdienas vakaram apdomāties. Mana vēlēšanās izteikt viņam „taisnību", ļoti lielā mērā izšķiršot manu un manas ģimenes likteni.

30. jūnijā, plkst. 10 vakarā, pēc Vietrova aicinājuma ierados Smilšu ielā otrreiz. Arī šoreiz pie nama parādes durvīm mani sagaidīja Vietrovs. Izskatījās bāls, sārtām lūpām, tā tad iedzēries. Ieveda tajā pašā telpā, kur nekas nebija mainījies. Uz galda tāpat 2 vīna pudeles un cigarešu paciņa. Tikai pats Vietrovs bija kļuvis citāds.

„Aizmirstiet, ka jūs kādreiz bijāt ministrs. Tādas Latvijas vairs nebūs, un es jums ieteicu to saprast pie laika. No ministra jūs esat kļuvis par pilsoni un pie tam par sliktu pilsoni . . ."

Pēc šāda Vietrova ievada atkārtojās pirmās reizes prašņājumi par kādu slepenu līgumu ar Vāciju. Pēc manas atkārtotas atbildes, ka neko par slepeniem līgumiem nezinu, Vietrovs saskaitās un sāka kliegt.

„Jūsu ministrija bija smirdoša bedre, kas propagandēja pret Padomju Savienību un kominterni!" viņš sauca.

„Tas ir tiesa," es atbildēju. „Par tik, cik jūsu un kominternes aģenti jaucās Latvijas lietās un apdraudēja mūsu neatkarību, es esmu cīnījies kā pret vieniem, tā otriem. Kā neatkarīgas valsts valdības loceklis es nemaz citādi nevarēju rīkoties."

Uz maniem iebildumiem Vietrovs izņēma no kabatas pistoli un sāka ar to spēlēties. Pēc brīža klusuma viņš, nirdzīgi smīnēdams, jautāja: „Vai jūs zināt, ko pirmajā brīvajā demonstrācijā 21. jūnijā prasīja tauta?"

Alfreds Bērziņš

*

Nākamajā numurā lasiet „PĀRI LATVIJAS ROBEŽAI".

„LATVIJAS" ABONEMENTS.

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.) mēnesī DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm ar maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 0,80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareile iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

SLUDINĀJUMI

Pirmais trimdā — luksa izdevums, miniatūrformātā, divkrāsainā iespiedumā tikai 750 eksemplāros, kas ar roku numurēti, ar A. Sildega ilustrācijām.

Iegādājieties! Dāviniet draugiem un aizbraucējiem:

A. ŠIRMAŅA — PASAKAS

Pasteidzieties! Nenokavējiet!

Cena DM 3,—. Izsūtām tikai samaksātus eksemplārus. Atkalpārdevējiem un kopām, sākot ar 5 eksemplāriem, arī uz pēcmaksu ar 10 proc. atlaidi.

(13a) Nürnberg 2, Lager Fischbach. Apgāds „VĀRPU VAINAGS".

OTTO KROLLA APGĀDĀ

(Augsburg, Annastr. 16).

iznākušas E. Eiches vijolei: „Šūpuļa dziesma", „Balerīnas kaprize", „Tev" un „Lūgšana", ā DM 1,50; V. Lindes solo dz. sopr.: „Golgātas krusts" un „Kapsētā naktī", ā DM 1,—, vīru kor.: „Ardievas", jaukt. kor.: „Kalna avots", ā DM 0,60.

J. Cīruļa „Dziesmu avots", īss mūzikas elementārteor. un solf. kurss sk. un pašmāc. ar nošu pielikumu, ā DM 5,—; Mocarta ceļojums uz Prāgu, novele, ilustr., ā 2,—; R. Ozola stāsti „Mēness cilvēks", ā 2,50; Pedro Torando: „Ko es redzēju pasaules cirkū", ā 2,—; Dārz-biš-un putnkopības raksti, 1,50; Em. Dārziņa „Melancholiskais valsis", ā 3,—; V. Dārziņa divi prelūdes, ā 2,—; Lammasa „Tek saulīte", kl., ā 3,—; Vītola, Cīruļa, Jēruma, Barisona uc. koru dz., ā 0,60. Moderni šlāgeri no 0,50.

Mutes harmonikas „Hahnera" no DM 6—8. Izsūta arī pa pastu, piesk. pasta izdevumus. Nošu papīrs ā 0,10 un 0,20. (53)

Skolēnu UZDEVUMU BURTNĪCAS

piedāvā „Latvijas" apgāds. Cena DM 0,30 gabalā. Atkalpārdevējiem atlaide

Pieprasīt vairumā Günzburg/Do. Marktplatz 25.

Andrejs Eglītis

Tauriņš vien

Kapeņu uzraksti biedē:
Paturēt nevar neko —
Mūžīgā zūdība dziedē,
Gaisušo aizputekļo.

Kur mūsu mūžība cirsta?
Kapsētas akmenī klusā? —
Ceļas no kvēpaina šķirsta
Tauriņš, iztraucēts dusā.

Pirmizrāde Eslingenas teātrī

Eslingenas latviešu teātra rosība joprojām ir vērtējama augstu: nule kā atkal ir iestudēti trīs Mārtiņa Zīverta viencēlieni — „Riebeklis", „Sievasmāte" un „Divkauja". Kaut gan minētie jauniestudējumi nozīmības ziņā raksturojami un vērtējami varbūt vairāk gan tikai kā zināms „starpetaps" uz nākamo inscenējumu — Anšlava Eglīša jauno komēdiju — „Galma gleznotājs", izrāde nepārprotami ir Eslingenas kolonijas mākslas dzīves pašreizējais degpunkts. Pirmizrāde bija izpārdota, un daudzie skatītāji aktieru saimei joprojām neliedza nedz ziedus, nedz atsaucību. Dažu skatu kā arī raksturīgu puanti, redzējām sevišķi Līlijas Štengeles un Skaidrītes Pences, un tāpat Kārļa Veica, Reiņa Birzgaļa un Jāņa Lejiņa veidotajos tēlos.

V. D.

GODALGOTAS KOŖA DZIESMAS

I vispārīgo latviešu dziesmu svētku 75 gadu atceres gadījumā Bavārijas apgabala latviešu komiteja bija izsludinājusi latvju komponistu kora dziesmu sacensību. No vairāk nekā 40 iesūtītiem darbiem žūrijas komisija godalgojusi piecus. Pirmo godalgu izpelnījušās divas Jāņa Kalniņa dziesmas: „Pirmā nakts" un „Pavasara dienas", otro — Jāņa Norviļa dziesma „Laiks", divas trešās godalgas ir piespriestas Voldemāra Ozoliņa „Lūgšanai" un Viktora Baštika „Kā sniegi". Bavārijas latv. apg. komiteja izdevusi arī koŗa dziesmu krājumu — četrpadsmit dziesmas, kuru vidū redzamas arī jau minētās piecas godalgotās.

Nav šaubu, abas Jāņa Kalniņa dziesmas rakstītas ar stipru inspirāciju, tās veidojas spēcīgā pacēlienā, plašā vērienīgā elpā. Raksturīgi iezīmēti, pasvītroti abu dziesmu smaguma punkti un ne mazāk zīmīgi izcelts formas reliefs — pēdējais ir turpat jau paraugs. Diemžēl, pati Jāņa Kalniņa mūzika kļuvusi manāmi mazāk īpatnēja kā agrāk. Jau „Jūras spožumā" savā laikā manījām kādas vāciska romantisma pieskaņas. Baidos, ka „Pavasara dienās", bet it sevišķi „Pirmajā naktī", šīs pieskaņas kļuvušas stiprākas, nevis vājākas.

Jāņa Norviļa dziesma „Laiks" savā techniskajā izdevumā varbūt ir mazliet improvizatoriska, formā ne gluži ideāli koncentrēta. Bet par to Norviļa rakstam ir sava seja un sava īpatnība. Un, kaut arī tieši mūzikālās bagātības dziesmā nav sevišķi lielas, bagāta toties ir dziesmas koloristika un par visām lietām — dziļā, un gribētos teikt, latviskā pamatjūtoņa.

Voldemāra Ozoliņa „Lūgšana" ir autora gaumē un stilā glīts, izjusts darbs.

Pavisam jauns, nepazīstams vārds ir Viktors Baštiks. Viņa dziesma „Kā sniegi" gan vēl neliecina par personības briedumu, tomēr atklāj autora nepārprotamu talantu, kā arī jau visai zīmīgus nodomus un centienus. Vispirmā kārtā atzīmējama Baštika techniskā varēšana, apsveicama viņa tieksme atmest „vispārējos", standartizētos koŗa rakstības paņēmienus.

Nezinu, vai konkursam ir bijis iesūtīts arī krājumā ievietotais Ādolfa Ābeles „Aizsaules koris", bet ja runā par opusiem, kas šai krājumā būtu pirmās godalgas cienīgi, tad vispirmā kārtā tāds ir šis apbrīnojamais Ābeles darbs — viens no monumentālākiem latviešu koŗu literatūrā vispār. Veidots pēc klasiskās Pasakalas formulas, „Aizsaules koris" aizsniedz kādu gluži katedrālisku grandiozitāti un runā uz mums ar varenu gluži vienreizējas atklāsmes spēku. Savos techniskajos paņēmienos šī dziesma jau ieтiecas instrumentālmūzikā, tādēļ tikai retam korim būs pa spēkam.

No pārējām krājuma dziesmām vēl jāatzīmē Jāzepa Vītola tikai dienu pirms nāves rakstītais, mūzikāli spirgtais fragments „Kalējs" un nepretenciozie, bet glītie A. Kalnāja un V. Bērzkalna darbi.

V. Dārziņš.

100.000 dievlūdzēju Ķelnes doma svinībās

Sestdien sākās Ķelnes doma svinības, kurās ieradušies vairāk nekā 100,000 dievlūdzēju. 1948. gadā 15. augustā paiet 700 gadu, kopš likts pamatakmens šim ievērojamam dievnamam. Svinībās piedalījās pāvesta sūtnis kardināls Mikara, 7 citi kardināli, to starpā Parīzes, Vestminsteras un Vīnes archibīskaps, augsti katoļu garīdznieki no Īrijas, Dānijas, Norvēģijas un Beļģijas, bijušais britu valsts ministrs Vācijas un Austrijas lietās lords Pekenhems, kā arī vācu zemju ministri. 25 speciālvilcieni atveda dievlūdzējus no Vācijas un citām zemēm. Svinības kulmināciju sasniedza svētdien, kad notika gājiens pa pilsētu un svinīgā mesa.

BB

120 UNGĀRU POLICISTI PĀRBĒGUŠI AUSTRIJĀ

No Vīnes ziņo, ka Austrijas robežu šais dienās pārgājuši 120 ungāru policisti, kas lūguši aizsardzību. Izmeklēšanas iestādēm ungāri paskaidrojuši, ka Ungārijas iekšlietu ministrs policijā patur tikai komūnistu partijas biedrus. Šī iemesla dēļ palikšana Ungārijā viņiem bijusi neiespējama.

L

Anšlavs Eglītis

MALKASCIRTĒJA STĀSTS

(2. turpinājums)

Pēkšņi paškīda skabargas durvīs abos kūtsgalos: lodes triecās tieši cauri ejai. Mēs sakritām kur kurais stiliņos. Nepārzinādams kūts iekārtu, uzkritu izkaptij vai kādam kapājamam rīkam un sagriezu roku, kas nelāgi asiņoja. — Kaŗagaitas nevar vis tik viegli izbeigt, kā pats kādreiz domā. —

Pēc laiciņa jezga ārā apklusa un, tā kā man kā kaŗavīram piederējās rādīt lielāko dūšu, tad izgāju ārā apskatīties. Piestājies maizes krāsnij, domāju, vai visprātīgākais tomēr nebūtu tajā ielīst, kad pa gabaliņu pamanīju bariņu raibos aizsargtērpos ģērbtu vīru, kuŗu bruņucepures bija nomaskētas zālēm un zariem. Gribēju mesties atpakaļ kūtī, bet viņi māja man pienākt. Nu man saplaka dūša: ar fanātiskajiem izplētņu lēcējiem nebija joki. Ne vārda nerunādami, vīri mani apgrābāja, meklēdami ieročus, un tā bija pavisam slikta zīme. Tad viens ātri pārsēja sagriezto roku, purinādams galvu un murminādams „so jung, so jung". Tad mani iestūma kādā automašīnā, kas tūdaļ sāka kustēties.

Attapies, redzēju, ka mašīnas brezenta kulbā sēd vēl kādi desmit vācu kaŗavīri, to starpā — mans vecais draugs, ēzeldzinējs Druvājs! Tā bija tāda priecīgi bēdīga satikšanās.

„Nu reiz esam ellē," es čukstēju, slepus paspiezdams viņam roku, „nu ir lode ribās kā likta. Šitie velni laiž no kājas visus, kas necīnās viņiem līdzi."

„Nesaki nekā, gan jau iztiksim," atsaucās Druvājs nepatīkami paviršī, „redzi, pat cigaretes iedeva," un viņš pasniedza man vienu.

Tā bija laba, — laikam virsnieku šķirne, — es nodomāju. — Tak jau arī vācietis nav gluži necilvēks, ja neliedz nāviniekam ko labāku. — Es gribēju ievilkt pēdējo dūmu ar baudu un dzīves nicināšanu kā stoiķis, kas mierīgi sagaida savu pēdējo stundu, bet visai miesai pārskrēja zošāda, dūms kļuva pretīgs, un pēkšņi nelabums sažņaudza iekšas. Es nometu cigareti. Nebija viegli savaldīties, un, skatīdamies citos braucējos, kas klusēja mierīgām, pat vienaldzīgām sejām, es nodomāju, ka ar saviem sešpadsmit gadiem, laikam tomēr esmu kaŗam vēl drusku par jaunu.

Brezenta kulbas gals nebija cieši slēgts un kā pēdējais uz sola es caur šķirbu redzēju, ka mašīna skrej pa gluži vientulīgu apvidu, kā radītu eksekūcijai. Es cieši sažņaudzu sola malu, par visu vairāk bīdamies, ka tikai mani locekļi bailēs neklūst ļengani un ļodzīgi. Nevēlējos ļaut sevi nošaut paklausīgu kā aitu. Es zināju, ka bēgšu, lai kaut simts sargu būtu apkārt. Vai nebija dzirdēts, ka apjukumā izglābušies ļaudis, kas jau stāvējuši uz bedres malas? Ja es neievainots sasniegtu krūmājus vai šejienes cieši piedēstītos augļu dārzus, tad gan mani neviens vairs nenotvertu. Arī angļi vairs nevarēja būt tālu. Un ja ne citādi, tad vismaz ar kādu akmeni izgāzīšu tuvākam šāvējam zobus.

Paškirot brezentu, es varēju kaut kuŗu mirkli izlēkt no mašīnas, bet tā joņoja pārāk ātri, — es paliktu ar satriektiem locekļiem guļam uz cietā ceļa. Vajadzēja nogaidīt, līdz gaita palēnināsies. Cik žēl, ka te bija līdzenums, nevis kalni, kuŗos varētu izlēkt katrā stāvākā piegāzē . . . Šūpodamies un klanīdamies līdzi brauciena ritmam, es vairākas reizes kā nevilus iegrūdos brezentā un slepus atkabināju vēl dažus āķus . . .

Pēkšņi mašīna bremzēja, nobrauca no ceļa un, drusku sagāzusies, apstājās. Kā atsperes sviests, es metos brezentā, atrāvu šķirbu plaši vaļā un būtu izlēcis ārā kā līdaka, ja Druvājs nenotvertu mani aiz stērbelēm: cieši garām, ellišķi dārdēdami drāzās tanki, bet uz tiem, putekļos ietīti, sēdēja vīri lēzenajās angļu bruņucepurēs.

„Bet tie taču ir angļi!" es iekliedzos, tikko neizkrizdams no mašīnas.

„Nez', vai tikai nebūs Andersa poļi" — lietišķi piezīmēja Druvājs, skatīdamies man pār plecu.

„Vai tad . . . es esmu jau gūstā!?" es saucu, satraukumā joprojām nespēdams klusināt balsi.

„Ko tad tu domāji?" brīnījās Druvājs. Es noslīgu atpakaļ sēdeklī.

„Beidzot drošībā!" es izdvesu, sajūtot pārvarīgu atvieglojumu un tiksmu atslābšanas sajūtu, kā siltu strāvu izplūstot cauri visiem locekļiem un viegli kā pirmais dūms, noreibinot arī prātus. Sagūstītie izplētņu lēcēji noblenza mani baltām acīm.

Tikai tagad sajutu, cik ļoti pēdējo dienu uztraukumi un ķibeles mani nogurdinājušas. Vēl pirms minūtes es viss trīcēju no sprieguma, savilkts kā stīga, tagad, pēkšņi gluži slābs, iespiedos savā kaktā un kaut mašīna atkal sāka braukt un svaidīties, iegrimu miegā, pirmoreiz pēc ilga laika mierīgā un dziļā.

2.

Nu sākās ceļošana no vienas gūstekņu nometnes otrā. Kā par postu, gūstā krītot, ar visiem uztraukumiem un pārpratumiem biju aizmirsis savu mugursomu ar labajām mantām itaļa kūtī, tā kā man sākumā visa kā trūka. Nometnēs sastapām arvien vairāk redzētu seju, beidzot likās, ka vai visa izplētņu lēcēju divīzija salasīta atkal kopā. Arī pavecais virsfeldfēbelis no kalnu ciema bija pulkā. Nevācus parasti novietoja vienkopus un mēs salasījāmies labs pulciņš latviešu. Tarentā mums klājās vislabāk. Tur nometnes komandants saprata, ka esam piespiesti kaŗot ar varu, bija visādi labvēlīgs, un lika nesenajiem kungiem izplētņu lēcējiem mūs apkalpot. Visvairāk tas derdzās vecajam virsfeldfēbelim.

„Sasodītie svešzemnieki!" viņš šņāca, slaucīdams mūsu istabu, „jūsu dēļ mēs zaudējām šo kaŗu!"

„Mīļais Gumprian, kas neprot būt kungs, tas kļūst kalps," mierināja viņu Druvājs un savā kojā gulēdams filozofēja: „Tāds, cilvēk, ir kaŗš, mainīga ir kaŗa laime. Te tu esi virsēzelis, te atkal tikai ēzelis."

Labā dzīve nevilkās ilgi: mūs sasēdināja kuģī un paziņoja, ka nosūtīs uz lielajām gūstekņu nometnēm Ēģiptē. To dzirdot, visai iztrūcinājāmies.

Mēs zinājām, cik smagi krievi un vāci strādināja savus gūstekņus; ar darba nometni vajadzēja samierināties, bet — Ēģipte! Tas nu bija drusku par daudz. To mēs nejutāmies pelnījuši.

(Turpinājums sekos)

Ļaudis velti meklē patvērumu

„Newsweek" ziņo, ka arvien biežāk amerikāņu konsulātos viņpus dzelzs aizkaram ierodas cilvēki, kas lūdz patvērumu. Vienā gadījumā kāda jauna sieviete, kas apgalvojusi, ka to vajā NKVD, mēģinājusi izdarīt pašnāvību, kad konsuls viņai paskaidrojis, ka nevar viņu paturēt. Citā gadījumā kāda agrākā DP atklājusi, ka atmānīta dzimtenē ar vēstuli, ko it kā rakstījusi viņas māte. Tikai vēlāk noskaidrojies, ka patiesībā vēstuli rakstījusi viņas bērnības draudzene, kas par to saņēmusi maksu. Konsuli visiem paskaidro, ka patvērumu var dot vienīgi ASV pilsoņiem.

Spītība

— Es gan tev atspītēšu — teica Mieturiene un nemazgāja barakas gaiteni, jo kaimiņienes puika Mieturienei nebija padevis labrītu.

— Kas jums te par izstādi — jautāja barakas vecākais, ar pirkstu rādīdams uz gružiem gaitenī. — Kam norīkojums?

— Vakar Mieturiene nemazgāja, es viņai atspītēju un nemazgāju šodien — atsaucās Pieturiene.

— Tā kā pēc stundas būtu kārtībā! — pasludināja barakas vecākais un aizgāja. Pēc stundas Pieturiene ieradās komitejā un meklēja sabiedriskās tiesas priekšsēdētāju.

— Es viņai tomēr atspītēšu, kaut līdz MP sūdzēšos, bet lai viņa man nedomā . . .

Barakas gaitenī gružu izstāde turpinājās. Visi kaut kam spītēja. Puika, kas nebija Mieturienei labrītu devis, dzīvoja svilpodams, draugiem sakot: „Pie mums iet baigais skandāls vaļā, būs jāsaka vecīšiem, lai sit uz Austrāliju."

Mets Metums

Chronika

Bij. LCP priekšsēdis A. Valdmanis, kā mūs informē, septembŗa sākumā ar ģimeni izbrauks uz Kanādu. Ar 15. septembri A. Valdmanim paredzēts lekciju cikls Halifaksas universitātē par politiskiem un saimniecības jautājumiem.

Preses birojs nodibināts pie latviešu-lietuviešu vienības. Birojs pūlēsies iedzīvināt latviešu un lietuviešu presē regulāru informācijas apmaiņu. Biroja adrese: Geestacht/Elbe, DP Camp Spakenberg 3, vadītājs Emīls Skujenieks.

Viens no ievērojamākiem lietuviešu komponistiem Juozas Gruodis, pēc saņemtām ziņām, miris okupētajā Lietuvā.

Pianiste Veronika Trese sekmīgi beigusi ievērojamās Schola Cantorum klavieru klasi. Trese studijas sāka Latvijas konservātorijā pie prof. Gomanes-Dombrovskas.

Jāņa Širmaņa Pasakas greznā ietērpā, miniatūrformātā ar Arnolda Sildega ilustrācijām izdevis apgāds Vārpu vainags Fišbachā.